

DANSKERNES VANDSPORTSAKTIVITETER

Overblik, kortlægning og analyse på baggrund af
'Danskernes motions- og sportsvaner 2016'

STOKED delrapport 1 / Maj 2017

Trygve Laub Asserhøj

Idrættens
Analyseinstitut

DANSKERNES VANDSPORTSAKTIVITETER

Titel

Danskernes vandsportsaktiviteter. Overblik, kortlægning og analyse på baggrund af 'Danskernes motions- og sportsvaner 2016'.

Forfatter

Trygve Laub Asserhøj

Øvrige bidragydere

Marie Bruun

Rekvirent

Dansk Surf & Rafting Forbund

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Morten Bertelsen

Print

Mercoprint Digital A/S

Udgave

1. udgave, København, maj 2017

Pris

Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken på www.idan.dk

ISBN

978-87-93375-79-6 (elektronisk)

978-87-93375-49-9

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 4A

DK-1437 København K

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Forord	6
Eksisterende viden.....	7
Karakteren: Friluftsliv mellem motion og livsstil.....	7
Omfanget: En voksende bølge	10
Udbydere af vandsportsaktiviteter i Danmark 2016.....	15
Danskernes vandsportsaktiviteter	18
Indledning.....	18
Svømning og alle de andre aktiviteter	20
Udviklingen fra 2007 til 2016.....	22
Hvem er de vandsportsaktive?	25
Vandsportsaktiviteter i hverdagen.....	28
Motivation.....	34
Konklusion og perspektivering.....	38
Litteratur	41
Bilag 1: Liste over udbydere af vandsportsaktiviteter	43

Forord

Denne delrapport er første del af en række undersøgelser af vandsportsrelaterede aktiviteter, målgrupper, aktører og faciliteter, som Idrættens Analyseinstitut gennemfører i forbindelse med projektet STOKED. Projektet STOKED er sat i gang af Dansk Surf & Rafting Forbund (DSRF) med støtte fra Nordea-fonden og har til formål at aktivere især 16-24-årige gennem vandsportsaktiviteterne surfing, stand-up paddle og whitewater sport.

De samlede undersøgelser naturlige fokus er på de aktiviteter, som DSRF og STOKED beskæftiger sig med. Det drejer sig, kort fortalt, om disse aktiviteter:

- SUP: SUP er en forkortelse for stand-up paddle, hvor man stående på et surfbræt manøvrerer med en lang paddel i hænderne. SUP kan dyrkes både på fladt vand, i bølger og i en fos med strømmende vand.
- Surfing: Surfing på 'almindeligt' surfboard, dvs. ikke windsurfing, kitesurfing eller andre variationer af sporten. Surfing dyrkes i bølger.
- Rafting: Rafting foregår i en raft (typisk oppustelig gummibåd) som oftest med 4-6 deltagere. Rafting dyrkes primært i en fos med strømmende vand, men tekniktræning og -øvelser kan foregå på fladt vand.
- Foskajak/-kano: Foskajak og foskano foregår i specialtilpassede kajaker og kanoer i fos med strømmende vand, men tekniktræning og -øvelser kan foregå på fladt vand.
- Kystlivredning/prone: Kystlivredning og prone tager deres udgangspunkt i kystlivredderes hverdag med øvelser i redning på stranden og i vandet sat i system og gjort til konkurrencesport. Prone (også kaldet paddleboard) er en aktivitet, hvor man siddende på knæ eller liggende på maven padler et board fremad med armene¹.

Indholdet i denne delrapport er baseret på eksisterende viden indhentet en række forskellige steder fra og som sådan baseret på et kludetæppe af eksisterende viden, som ikke udelukkende dækker de ovennævnte vandsportsaktiviteter. På denne måde tegner delrapporten det bedst mulige billede af vandsportsaktiviteternes udvikling, rammer og aktive ud fra omfattende gennemgang og analyser af tilgængelig litteratur og data på området.

I afsnittet 'Eksisterende viden' beskrives kort et udpluk af især den nordiske litteratur om udviklingen af friluftslivet og naturen som arena for sport og motion. Afsnittet 'Udbydere af vandsportsaktiviteter i Danmark 2016' indeholder en kortlægning af danske udbydere af vandsportsaktiviteter, som var umiddelbart identificerbare med udgangen af 2016. Endelig præsenterer og beskriver afsnittet 'Danskernes vandsportsvaner' en række analyser af vandsportsaktive danske børn, unge og voksne og deres idrætsvaner med udgangspunkt i Idans undersøgelse 'Danskernes motions- og sportsvaner 2016'.

¹ Surf boat er også et element i kystlivredningssporten. Pt. findes dog kun én surf boat og ét hold i Danmark inden for sporten (i regi af Københavns Livredderklub).

Eksisterende viden

Idrætsaktiviteter kan vinde frem og manifestere sig i forskellig grad i idrætslandskabet. Det gælder også aktiviteter som SUP, surfing, rafting, foscajak/-kano og kystlivredning/prone, som har hver sin (om end delvist overlappende) type af aktive udøvere og forskellige grader af tilslutning til aktiviteterne. Dette afsnit ser nærmere på den eksisterende viden og litteratur om netop aktiviteterne karakter og omfang, eller med andre ord på det kvalitative og det kvantitative aspekt af friluftaktiviteter og vandsport generelt og specifikt på SUP, surfing, rafting, foscajak/-kano og kystlivredning/prone, så vidt den eksisterende viden tillader det.

Karakteren: Friluftsliv mellem motion og livsstil

Som aktiviteter er SUP, surfing, rafting, foscajak/-kano og kystlivredning/prone meget forskellige. Men de indeholder også en række karaktertræk, der forener dem og giver dem en særlig position i idrætslandskabet.

Et meget centralt fællestræk mellem aktiviteterne er naturen. Alle de aktiviteter, som DSRF organiserer, og som denne rapport beskæftiger sig med, foregår i naturen og på naturens præmisser. Det kan være i roligt vand på en sjællandsk sø, i store bølger ved Vesterhavet, på en brusende svensk elv eller ved et af de mange andre kystområder, som næsten alle danskere har nem og nær adgang til. Der kan være forskelle i intensitet og sværhedsgrader, men aktiviteterne har alle det til fælles, at de foregår i den fri natur, hvor kun vejret og ens eget udstyr og evner sætter grænserne for deltagelse.

Ifølge lektor Søren Andkjær (2004 & 2005) handler friluftsliv om aktivitet og bevægelse i landskaber, som kan opleves eller karakteriseres som natur. Som begreb kan friluftsliv desuden suppleres af 'aktivt udeliv', som Jan Arvidsen, Karen Dalgaard Pedersen og Søren Andkjær beskriver som en relativt nylig retning mellem friluftsliv og udendørs idrætsaktiviteter/hverdagmotion. I bogen 'Rum og rammer for aktivt udeliv' (Arvidsen et al. 2012) skriver de tre forfattere:

Begrebet aktivt udeliv defineres som: Fysisk aktive og lystbetonede aktiviteter, der foregår i naturen – alene eller sammen med andre – med henblik på oplevelse af krop og natur.

(Arvidsen et al, 2012:7)

Friluftsliv såvel som aktivt udeliv kan være mange ting, og for at illustrere mangfoldigheden eller spændvidden i denne type aktiviteter opstiller Søren Andkjær en figur til illustration (se figur 1 herunder).

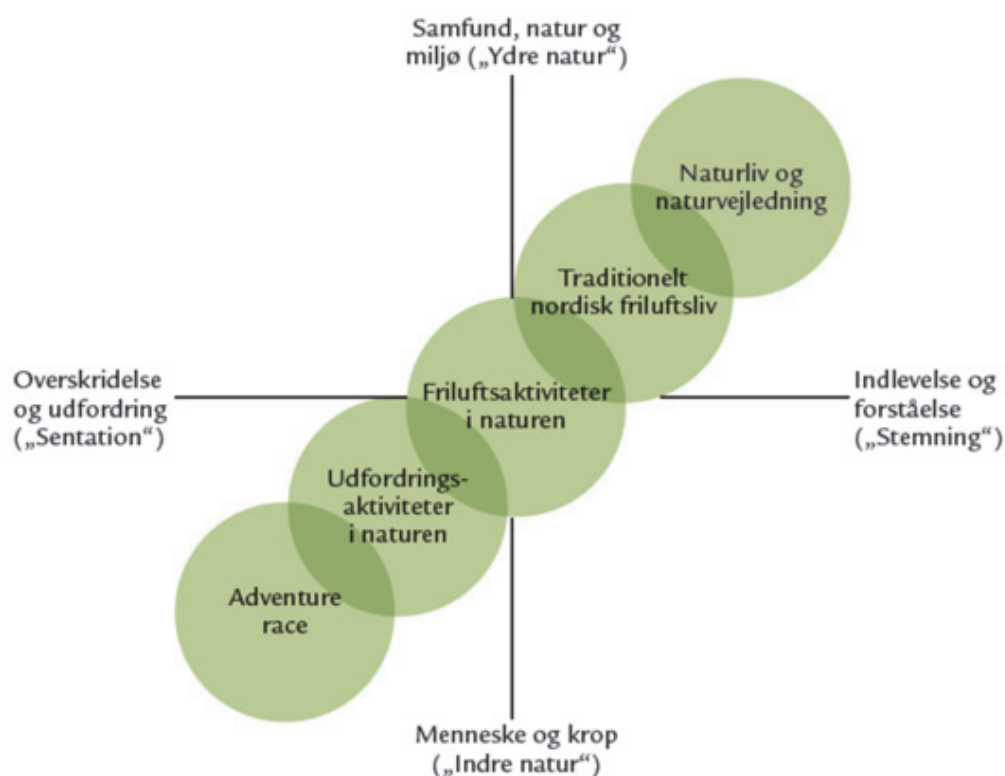
Typerne af friluftaktiviteter og typerne af aktive inden for aktiviteter kan naturligvis variere i karakter og således placere sig forskellige steder i figuren. Men helt overordnet mener Søren Andkjær, at friluftaktiviteter placerer sig i et felt mellem henholdsvis 'indre natur' og 'ydre natur' på den ene akse og 'sensation' og 'stemning' på den anden. Den første akse

(indre natur – ydre natur) illustrerer den pædagogiske linje eller legitimering, mens den anden akse (sensation – stemning) illustrerer konkret praksis og virkemidler i aktiviteten.

I Søren Andkjærs figur skitseres en række typologier eller retninger i dansk friluftsliv, som placerer sig forskelligt i forhold til aksernes parametre. Fra naturliv og naturvejledning med fokus på oplevelse og læring i og om naturen i den ene ende til adventure race og ekstremsport med fokus på udfordring og præstationsoptimering i den anden ende.

På denne skala placerer Søren Andkjær idræt, fysisk træning og sport i de tre typologier længst nede mod venstre uden dog at specificere enkelte aktiviteter. Den form for præcis kategorisering ville også harmonere dårligt med præmissen om, at aktiviteter og forskellige individers måder at dyrke dem kan være meget forskellige og betragtes forskelligt. Eksempelvis kan SUP i én kontekst eller for én type af aktive være en rolig og rekreativ aktivitet, som handler om at opleve naturen i fællesskab, mens det i andre sammenhænge eller med andre personer på brættet er en benhård konkurrence, hvor præstationen er i centrum.

Figur 1: Søren Andkjærs model over fem typologier eller retninger i dansk friluftsliv

Kilde: Andkjær, Søren (2005). Pædagogiske perspektiver på udviklingen i dansk friluftsliv. Tilgængelig på www.idrottsforum.org

Annette Bischoff og Alf Odden (2000) identificerer i en norsk kontekst mange af de samme udviklingstræk i retning af et mere mangfoldigt friluftslivsbegreb, hvor nye tendenser supplerer den eksisterende brug af naturen. Helt konkret skitserer Annette Bischoff og Alf Odden tre overordnede udviklingstendenser i nordisk friluftsliv:

- Nostalgiske aktiviteter
- Præstationsorienterede aktiviteter
- Motoriserede aktiviteter

Om motoriserede aktiviteter kan indlemmes som friluft aktiviteter, diskuterer Annette Bischoff og Alf Odden og understreger, hvordan meget af den slags aktivitet (f.eks. vandscootere, vandski og snescootere) er udtryk for en distancering fra naturen og ofte i konflikt med andre aktiviteter og brugere af naturområder.

Men i de præstationsorienterede aktiviteter ser Annette Bischoff og Alf Odden en vigtig tendens, der sætter den kropslige præstation og personlige træning i fokus. Aktiviteterne er stadig placeret i naturen, men her er kroppen og mestring af nye aktiviteter i fokus, meget lig Søren Andkjærs parametre i retning af 'indre natur' og 'sensation'.

Annette Bischoff (2000) sammenkæder desuden udviklingen i friluftsliv med unges identitetsskabelse i senmoderniteten. Her kan friluftslivet forstås som en mulig arena for identitetsskabelse, oplevelser og udvikling. For mange nye aktive i naturen handler aktiviteterne måske ikke ligefrem om at besejre naturen, men så i hvert fald om at lade sig udfordre frem for begrænse af den.

Moderne unge bruger naturen på nye måder og redefinerer friluftslivstraditionerne. Den tendens ses, ifølge Annette Bischoff (2000), i bevægelsen fra traditionelle aktiviteter i naturen som vandring, bærplukning og fiskeri mod mere actionprægede aktiviteter. På den måde ligner Annette Bischoffs beskrivelse af friluftslivets udvikling blandt unge en bevægelse fra øverste højre hjørne mod nederste venstre i Søren Andkjærs (2005) figur. Annette Bischoff går desuden i dybden med friluftslivets betydning for den 'indre natur', især hos unge mennesker:

Dette, at valg af fritidsaktivitet i højere grad indgår i den enkeltes identitetsprojekt, er ligeledes med til at sætte fokus på den mening og betydning, aktiviteten har for den enkelte. Hvor friluftslivet tidligere gav grundlag for en fælles national identitet, kan man i dag med lige stor vægt hævde, at friluftsliv giver grundlag for den enkeltes identitet.

Annette Bischoff (2000:7)

Hvordan unge selv bruger friluftsliv og er aktive i naturen er kun den ene side af sagen, mener Annette Bischoff. På den anden side handler det om, hvordan friluftsliv kan bruges pædagogisk til at hjælpe unge mennesker med at udvikle identitet og kompetence. Friluftslivsaktiviteter kan i den sammenhæng bruges aktivt som et middel til samfundsmæssiggørelse og individuel dannelse, udvikling af egne kompetencer og identitet (Annette Bischoff, 2000).

Sammenfattende ser Annette Bischoff et potentiale for at udnytte og udvikle pædagogiske indgange til unge i væksten i motions- og aktivitetspræget brug af naturen, herunder vandsportsaktiviteter som SUP, surfing, rafting, foscajak/-kano og kystlivredning/prone.

Vandsportsaktiviteterne og moderne friluftsliv generelt er potentielle arenaer for identitets-skabelse og udviklende fællesskaber, hvis man som vejleder/lærer er i stand til at se og udnytte de forskellige situationer og knytte læring til alle forskellige niveauer:

Det betyder, at det ikke er nok, at vi lærer dem at klatre eller padle rent teknisk, men at vi er nødt til at forholde os til og bruge hele læringskonteksten på vejen mod målene.

Annette Bischoff (2000:7)

I Storbritannien, hvor friluftsbegrebet ikke har samme centrale placering, identificerer Alan Tomlinson et al. (2005) en række '*lifestyle sports*' som voksende alternativer til den etablerede, traditionelle idræt. Her beskrives en lang række aktiviteter inden for meget forskellige kategorier, som dog alle har det til fælles, at de er relativt nyetablerede og foregår i uformelle og – i forhold til traditionel idræt og især holdsport – meget løst organiserede og mindre regelsatte sammenhænge. Som '*lifestyle sports*' har de til gengæld det til fælles, at mange udøvere identificerer sig stærkt med aktiviteterne og ofte indgår i stærke fællesskaber eller subkulturer omkring aktiviteterne, deres udstyr og rejser til udflugtsmål med gode forhold for udfoldelse. Det betyder samtidig, at en stærk grad af kommerialisering er koblet på mange af disse idrætter, deres subkulturer og de aktive udøvere, som også Åsa Bäckström (2011) noterer sig i en nordisk beskrivelse af friluftsliv og livsstilssport.

Samlet set er det i den korte gennemgang af eksisterende viden om karakteren af aktiviteterne værd at bemærke, at forskere i Danmark, Norge, Sverige og Storbritannien alle beskriver en stigende tendens til at koble fysisk aktivitet og udfordringer på brugen af naturen. Kort sagt, så hitter nye former for sport og motion i naturen, og DSRF's aktiviteter placerer sig centralt i denne tendens. Hvor meget aktiviteter som SUP, surfing og rafting hitter, blandt hvem og hvorfor, er centrale spørgsmål denne rapport og ikke mindst de følgende rapporter i forbindelse med STOKED-projektet. For at sætte resultaterne lidt i perspektiv beskrives her indledningsvist også de sparsomme håndfaste tal på antallet af aktive i Danmark og udlandet.

Omfanget: En voksende bølge

I forhold til det man kan måle kvantitativt – tilslutningen til idrætsaktiviteterne – kan man få et indtryk af, hvordan de givne aktiviteters popularitet udvikler sig over tid. Nogle aktiviteter vinder pludselig frem og nyder stor popularitet over kort tid, mens deltagelsen i andre aktiviteter er mere varig uden bratte op- og nedture.

Der er dog en generel udfordring i beskrivelsen af omfanget af idrætsaktiviteter af næsten enhver art, som har at gøre med de aktive udøvers organisering. Det letteste sted at tælle aktive er i idrætsforeninger og klubbers medlemsregistre. Men disse medlemsregistre omfatter langt fra alle aktive udøvere, hvilket i særlig grad er tilfældet inden for aktiviteter, som i vid udstrækning er organiseret uformelt af individuelle udøvere alene eller mellem venner.

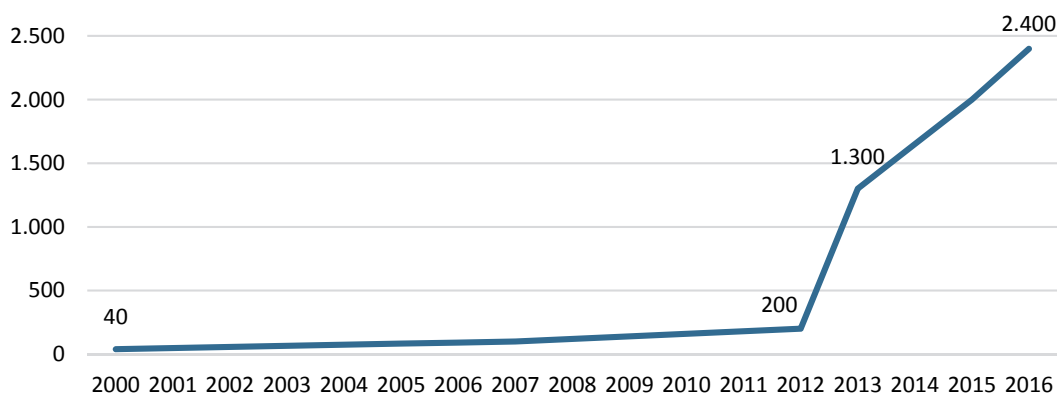
Uformel organisering gør det svært præcist at vurdere omfanget af aktive inden for eksempelvis løb, som mange danskere dyrker, men relativt få gør i regi af idrætsforeninger. Det

samme gælder i en vis grad aktiviteter som SUP, surfing, rafting, foscajak/-kano og kystlivredning/prone, der (som beskrevet ovenfor) appellerer til individuel friluftaktivitet i rummet mellem motion og livsstil.

Ikke desto mindre er medlemsregistre ofte den mest anvendelige indikator for udviklingen i omfanget af idrætsaktiviteter, herunder de relevante vandsportsaktiviteter, i Danmark og andre lande.

Antallet af medlemmer i DSRF har været støt stigende, siden forbundet blev etableret i 2000, dengang som Dansk Rafting Forbund og kun med fokus på rafting. Fra år 2000 til den seneste opgørelse i december 2016 er antallet af medlemmer vokset fra 40 til ca. 2.400. Som figur 2 herunder viser, er stigningen i forbundets medlemstal især sket efter 2012.

Figur 2: Medlemstal i Dansk Surf & Rafting Forbund

Bemærk: Indtil 2013 hed forbundet 'Dansk Rafting Forbund' og beskæftigede sig udelukkende med rafting. Kilder: Kommunikation med DSRF, oplægget 'STOKED – nye bølger ruller i vandsporten' af Jakob Færch i Hanstholm 20. september 2016 samt det interne dokument 'Dansk Surf & Rafting Forbund STATUS 2012 – 2017'.

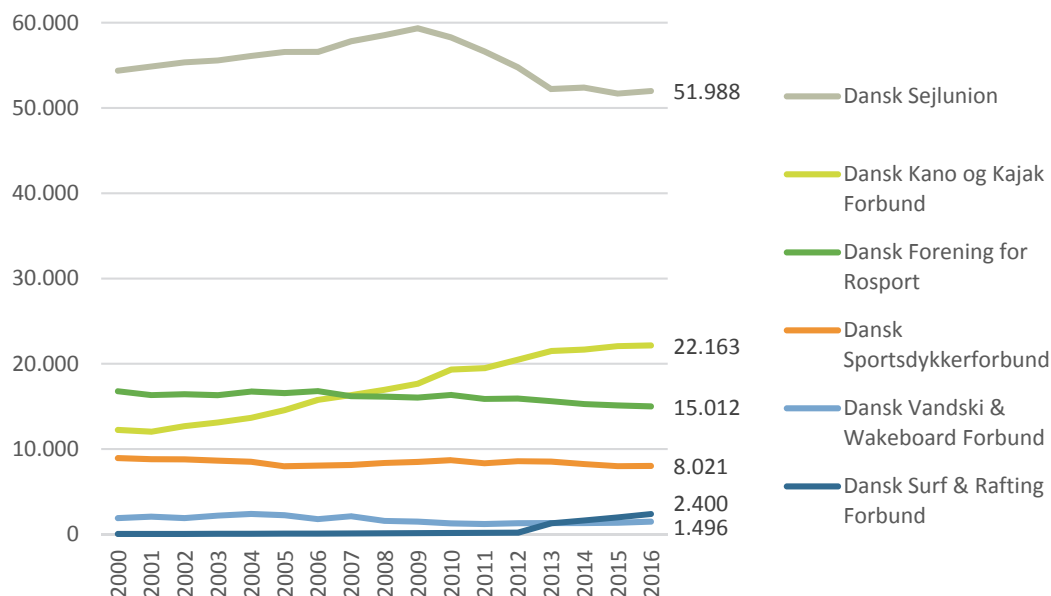
DSRF har som noget relativt nyt i foreningsidrættens også åbnet op for direkte medlemskab af forbundet, hvorved individuelle medlemmer kan optages uden nødvendigvis at være tilknyttet en forening. Det er forbundets ambition med denne type medlemskab, kaldet 'STOKED Human', bedre at kunne kommunikere med og indlemme den store del af vandsportsmiljøet, som er fuldstændigt uorganiseret eller selvorganiserede i uformelle grupper.

Med udgangen af 2016 var der registreret ca. 400 individuelle STOKED Human-medlemmer i DSRF. Disse indgår dog ikke i forbundets medlemstal i figur 2 eller 3, da de endnu ikke formelt set kan betragtes som fuldgyltige medlemmer i forbundet, og da der er et vist overlap med den eksisterende medlemsskare.

Uanset om man tæller STOKED Human-medlemmer med eller ej, er aktiviteterne i DSRF endnu relativt små i sammenligning med medlemstallene i de etablerede forbund under paraplyen hos Danmarks Idrætsforbund (DIF) inden for sejlads, kano/kajak, roning og sportsdykning, men en smule større end Dansk Vandski & Wakeboard Forbund. Medlemstallene i disse specialforbund fremgår af figur 3 herunder. Det fremgår også, at den positive

udvikling på medlemssiden, som DSRF har været inde i, særligt siden 2012, kun matches af Dansk Kano og Kajak Forbund. Dansk Sejlunion, som er klart det største forbund inden for vandsport og formelt også organiserer windsurfing, samt Dansk Forening for Rosport, Dansk Sportsdykkerforbund og Dansk Vandski & Wakeboard Forbund har de senere år oplevet stagnation i medlemstallene eller en lille tendens til tilbagegang.

Figur 3: Medlemstal i specialforbund med vandsportsaktiviteter

Bemærk: Indtil 2013 hed forbundet 'Dansk Rafting Forbund' og beskæftigede sig udelukkende med rafting. Kilder: Kommunikation med DSRF, oplægget 'STOKED – nye bølger ruller i vandsporten' af Jakob Færch i Hanstholm 20. september 2016 samt det interne dokument 'Dansk Surf & Rafting Forbund STATUS 2012 – 2017'.

De danske forbundstal kan give et overordnet indtryk af både vækst og stagnation i vandsport, når det kommer til den foreningsorganiserede del af aktiviteterne. Hertil kommer som nævnt en hel del aktive, som ikke optræder i medlemsregistrene, da de udelukkende dyrker deres aktiviteter selvorganiseret. Disse aktive, deres antal, vaner og forhold til aktiviteterne i øvrigt beskrives bedst i brede befolkningsundersøgelser. De senere dataanalyser i denne delrapport beskriver kort danske data på baggrund af den seneste befolkningsundersøgelse om sport og motion: 'Danskernes motions- og sportsvaner 2016'².

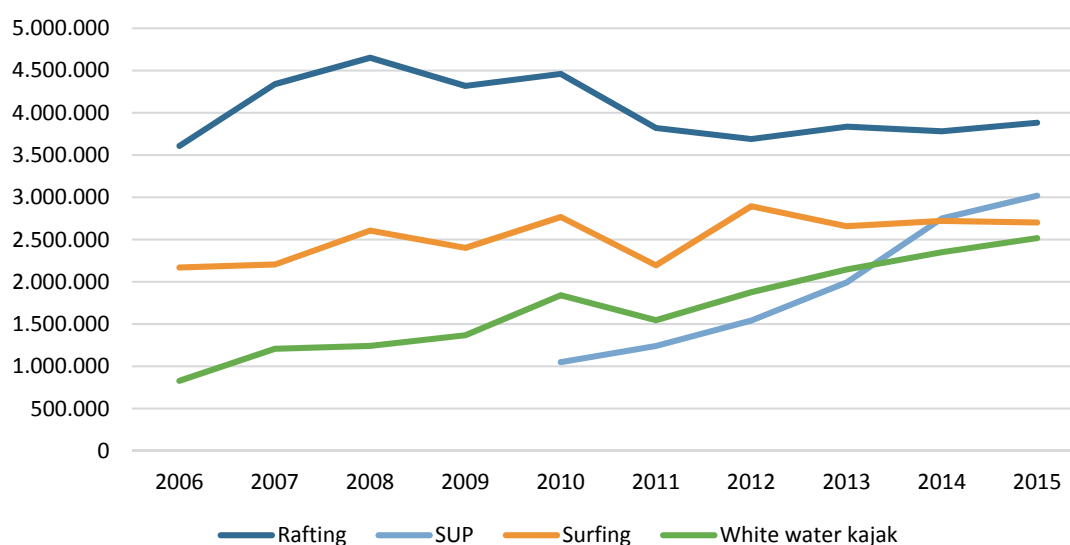
'The Outdoor Recreation Participation Topline Report' fra USA (The Outdoor Foundation, 2016) er ligesom 'Danskernes motions- og sportsvaner' i Danmark baseret på en bred befolkningsundersøgelse. Rapporten fra USA viser vækst inden for en lang række friluft aktiviteter. Mest interessant er i denne sammenhæng rafting, SUP, surfing og foskajak (kaldet

² Denne rapport's senere beskrivelse af danskernes vandsportsaktiviteter er baseret på en anden metode, som kommer uden om begrænsningen i medlemsregistre. Data i den del af rapporten er baseret på store spørgeskemaundersøgelser blandt tilfældigt udvalgte børn og voksne og spørger ind til aktiviteter, de dyrker/har dyrket, både i og uden for idrætsforeninger.

'white water kajak' i den amerikanske undersøgelse). Disse aktiviteter har alle over en fem-årig periode (2011-2015) været i større eller mindre vækst målt på antal aktive blandt amerikanere over seks år.

Særligt SUP skiller sig ud med imponerende vækstrater i USA, siden aktiviteten første gang var en del de amerikanske spørgeskemaundersøgelser i 2010. I løbet af undersøgelsens seneste tre år (3-Year Change) er amerikanernes deltagelse i SUP steget med 25,7 pct. Inden for white water kajak er stigningen i samme periode 10,3 pct., mens stigningen inden for rafting er på 1,7 pct. Amerikanernes deltagelse i surfing er over de seneste tre års undersøgelser faldet med 2,2 pct. (The Outdoor Foundation, 2016).

Figur 4: Deltagelse i udvalgte friluftaktiviteter blandt amerikanere over seks år (estimeret antal)

Bemærk: De estimerede antal i figuren er ikke baseret på medlemsregistre men på survey (n = 32.658). Medregnet er alle, der har dyrket aktiviteterne inden for det seneste år. Kilde: The Outdoor Foundation (2016).

Tallene i figur 4 herover svarer til, at 1,6 pct. af amerikanerne over seks år dyrker rafting, 1,2 pct. dyrker SUP, 1,1 pct. dyrker surfing, og 1 pct. dyrker white water kajak. Da der må formodes at være et vist overlap mellem de aktive inden for disse aktiviteter, kan andelen ikke uden videre lægges sammen til at konkludere, at i alt knap 5 pct. af den amerikanske befolkning over seks år er aktive inden for aktiviteter, som i Danmark er organiseret i DSRF. Men deltagelsen i aktiviteterne hver for sig og udviklingen over de seneste år giver et overordnet indtryk af en stigende tendens til at dyrke disse discipliner (især SUP) på den anden side af Atlanten.

Datakilder fra andre lande til sammenligning er ikke lige så detaljerede i forhold til vandsportsaktiviteter, og de giver derfor et mindre nuanceret og mere generelt billede af udviklingen på friluftsområdet eller inden for vandsport helt overordnet. Eksempelvis er fosaktiviteter kategoriseret med kano/kajak på fladt vand og alle former for surfing kategoriseret med sejlads i større undersøgelser af idrætsdeltagelse i både Sverige og England, hvorfor detaljegraden er væsentligt mindre (Romild et al. 2011; Sport England 2015A).

De engelske data viser en mindre stigning i kano/kajak og et moderat fald i sejlads. De senere år er der helt overordnet sket en stigning på 3 pct. i antallet af deltagere i udendørs aktiviteter, mens der er moderat fald i mere traditionelle sportsgrene (Sport England 2015A).

Sport England (2015B) beskriver på baggrund af medlemsdata og en række supplerende datakilder, hvorledes den større deltagelse i 'outdoor activities' til en vis grad er udtryk for, at livsstilsidræt og uorganiserede aktiviteter blandt flere og flere unge ses som et interessant alternativ til traditionelt organiseret sport. Når flere og flere er aktive i det fri, betyder det også, at man kan møde mange forskellige typer af aktive i naturen. Sport England (ibid.) ser nærmere på de enkelte aktives motiver for at dyrke idræt i naturen og beskriver på den baggrund otte overordnede typer:

- *The explorer*, som gennem idræt vil være en del af og udforske naturen.
- *The challenger*, som vil udfordre kroppen og afprøve grænser i naturen.
- *Fitness in nature*, som vil holde sig i form og bruger naturens frihed og friske luft som alternativ til et fitnesscenter.
- *The tribe member*, som er stærkt engageret i sin sport og fokuserer på forbedring og konkurrence.
- *The adventurer*, som vil udfordres og have det sjovt og bruger naturen som legeplads.
- *The learner*, som vil lære noget om sig selv og naturen gennem idræt.
- *The freestyler*, som er aktive i naturen, fordi det er en del af deres livsstil.
- *The thrill seaker*, som søger adrenalinsuset gennem aktiviteter i naturen.

Ovenstående typer er idealtypiske og inddeler naturligvis ikke alle aktive i naturen i afgrænsede kasser. I praksis vil man kunne genkende elementer af flere typer i alle aktive. Det er heller ikke alle typer af aktive, der giver lige meget mening, når man fokuserer udelukkende på aktiviteter på vand. Men typologiseringen giver udmærket inspiration til, hvordan man i undersøgelser blandt vandsportsaktive kan se nærmere på forskellige motiver.

Helt grundlæggende understreger det kvantitative perspektiv to ting: Tendenserne går i retning af mere outdoor-aktivitet, friluftaktiviteter og udendørs idræt i det hele taget, men det er samtidig relativt sparsomt med konkret viden om de aktive og udviklingen inden for specifikke aktiviteter som SUP, surfing, rafting, foskajak/-kano og kystlivredning/prone.

Udbydere af vandsportsaktiviteter i Danmark 2016

Dette afsnit ser nærmere på mulighederne for at dyrke vandsportsaktiviteterne SUP, surfing, rafting, foskajak/-kano og kystlivredning/prone i Danmark. Man kunne argumentere for, at mulighederne er uanede i et land med 8.750 kilometer kystlinje og utallige søer og åløb. Derfor fokuserer dette afsnit udelukkende på organiserede udbydere af vandsportsaktiviteterne og deres placering rundt om i landet, hvilket stort set er ensbetydende med, hvor de organiserede aktiviteter også foregår.

Udbydere af vandsportsaktiviteter er i denne sammenhæng defineret således:

- Udbydere har et fast fysisk tilhørsforhold til et sted i landet, hvorfra de enkelte vandsportsaktiviteter typisk tager deres udgangspunkt.
- Udbydere stiller udstyr og/eller instruktion til rådighed inden for de enkelte vandsportsaktiviteter.
- Udbydere er en organiseret 'institutionaliseret realitet'. Det vil sige, at de har en formel struktur og vedvarende aktiviteter, som adskiller dem fra midlertidige projekter eller initiativer, som kun finder sted en enkelt gang.
- Udbydere er åbne for alle. Det kan være i medlemsforhold, kundeforhold, elevforhold eller andet og vil typisk være mod betaling.
- Udbyderne i denne kortlægning var aktive og udbød de enkelte vandsportsaktiviteter i løbet af 2016.

Der findes mange forskellige udbydere af organiserede vandsportsaktiviteter³. I denne kortlægning skelnes overordnet mellem idrætsforeninger og andre aktører. Andre aktører kan være meget forskellige og dækker blandt andet over surfshops, efterskoler, højskoler og vandkulturfestivaler, som dog alle (ligesom idrætsforeningerne) har det til fælles, at de stiller udstyr og undervisning til rådighed, så interesserede kan dyrke SUP, surfing, rafting, foskajak/-kano eller kystlivredning/prone.

At udbyderne i denne kortlægning giver interesserede adgang til at kunne dyrke aktiviteterne betyder ikke nødvendigvis, at man kan gå ind fra gaden og komme i gang på vandet. Hos nogle udbydere (særligt hos kommercielle udbydere og på vandkulturfestivaler) er dette en mulighed, andre steder (idrætsforeninger først og fremmest) kræver medlemskab, mens vandsportsaktiviteterne på højskoler og efterskoler typisk kun er for uddannelsesstedernes faste elever.

Endelig er det værd at bemærke, at kortlægningen af udbydere er baseret på data indsamlet i løbet af 2016. Denne kortlægning giver altså et billede af udbydere af de nævnte vandsportsaktiviteter i Danmark anno 2016, som vil kunne bruges til sammenligning med senere, lignende kortlægninger. Kortlægningen er blevet til ved en omfattende søgning efter udbydere og indeholder ikke udelukkende foreninger og andre aktører, som i forvejen er tilknyttet DSRF.

³ En liste med navne på samtlige udbydere findes i denne rapportes bilag 1.

Der findes i Danmark i alt 99 udbydere af vandsportsaktiviteterne SUP, surfing, rafting, foskajak/-kano og kystlivredning/prone pr. 31. december 2016. Det er vel at mærke, når man tæller foreninger eller andre aktører dobbelt, hvis de udbyder eksempelvis både SUP og surfing.

SUP er med afstand den dominerende aktivitet i kortlægningen af udbydere i Danmark af vandsportsaktiviteterne SUP, surfing, rafting, foskajak/-kano og kystlivredning/prone. I alt findes der 58 udbydere af SUP, hvoraf 30 er foreninger og 28 er andre aktører. Inden for surfing findes der 10 foreninger og 15 andre aktører, mens rafting, foskajak/-kano og kystlivredning/prone er noget mindre udbredt, som det fremgår af tabel 1 herunder.

Tabel 1: Foreninger og øvrige udbydere inden for de forskellige vandsportsaktiviteter, 2016

	Foreninger	Andre aktører	I alt
SUP	30	28	58
Surfing	10	15	25
Rafting	1	3	4
Foskajak/-kano	2	3	5
Kystlivredning/prone	6	1	7
I alt	49	50	99

Kilde: Gennemgang af medlemsregistre i Dansk Surf & Rafting Forbund, Dansk Sejlunion, Dansk Kano og Kajak Forbund, Dansk Forening for Rosport og selvstændig kortlægning af øvrige udbydere inden for de enkelte vandsportsaktiviteter samt interviews med nøglepersoner i miljøet.

Udbyderne af vandsportsaktiviteterne SUP, surfing, rafting, foskajak/-kano og kystlivredning/prone fordeler sig rundt i hele landet, om end de i en vis grad koncentrerer sig i enkelte større byer og i områder, hvor naturforholdene er særligt velegnede til en eller flere af aktiviteterne.

Med 58 forskellige udbydere af SUP, er der muligheder for at dyrke aktiviteten nærmest i hele landet. Særligt i Aarhus er der mange SUP-udbydere, ligesom der også er det i københavnsområdet, på Sjællands nordøstligste kyst, omkring Kolding Fjord/Middelfart, i Klitmøller og i området omkring Ringkøbing Fjord, særligt i Hvide Sande.

Udbyderne af surfing er især placeret langs den jyske vestkyst, fra Nymindesgab i syd til det internationalt kendte 'Cold Hawaii' på Jyllands nordvestlige kyst. I Limfjorden findes der også enkelte surf-foreninger og andre udbydere, ligesom der også findes enkelte udbydere i Sønderborg, Faxe Ladeplads, københavnsområdet, langs Nordsjællands kyst og på Bornholm.

Rafting, foskajak/-kano og kystlivredning/prone har alle det til fælles, at der er væsentligt længere mellem udbyderne af disse aktiviteter. Kun i københavnsområdet findes der udbydere af alle tre aktiviteter. Man skal til Venø eller Aalborg for at finde de øvrige udbydere af rafting på henholdsvis en efterskole og en sportshøjskole. Også foskajak/-kano udbydes især hovedsageligt af efterskoler/højskoler, dog med Kajakklubben Pagaj i Holstebro som undtagelsen, der bekræfter reglen. Endelig er kystlivredning/prone udbudt hovedsageligt

af idrætsforeninger, som ligger relativt spredt rundt i landet, i Klitmøller, Hvide Sande, Odense, Hornbæk og Klampenborg ud over København.

Figur 5: Udbydere af vandsportsaktiviteter i Danmark, 2016

Kilde: Gennemgang af medlemsregistre i Dansk Surf & Rafting Forbund, Dansk Sejlunion, Dansk Kano og Kajak Forbund, Dansk Forening for Rosport og selvstændig kortlægning af øvrige udbydere inden for de enkelte vandsportsaktiviteter samt interviews med nøglepersoner i miljøet.

Ovenstående figur viser den samlede kortlægning af udbydere af vandsportsaktiviteter, som de tog sig ud med udgangen af 2016. I sagens natur er der flere udbydere langs landets kyst end inde i landet, men der tegner sig også andre 'hvide pletter' i kortlægningen. F.eks. er der ingen udbydere langs Jyllands nordøstlige kyst eller på øerne syd for Sjælland.

Danskernes vandsportsvaner

Dette afsnit beskriver danskernes vandsportsvaner på baggrund af Idrættens Analyseinstituts undersøgelse 'Danskernes motions- og sportsvaner 2016' og tidligere, lignende undersøgelser.

Den generelle idrætsdeltagelse blandt voksne danskere (over 16 år) er målt i spørgeskemaundersøgelser siden 1964, og for børnenes (7-15 år) vedkommende siden 2007. I 2016-varianten af undersøgelsen fik henholdsvis 6.500 og 11.000 tilfældigt udvalgte børn og voksne tilsendt en invitation med invitation og link til at besvare et online spørgeskema. I alt 3.221 børn og 3.914 voksne besvarede spørgeskemaet⁴, og disse svar danner datagrundlaget for analyserne af danskernes motions- og sportsvaner samt dette notats specifikke fokus på vandsportsaktiviteter.

Indledning

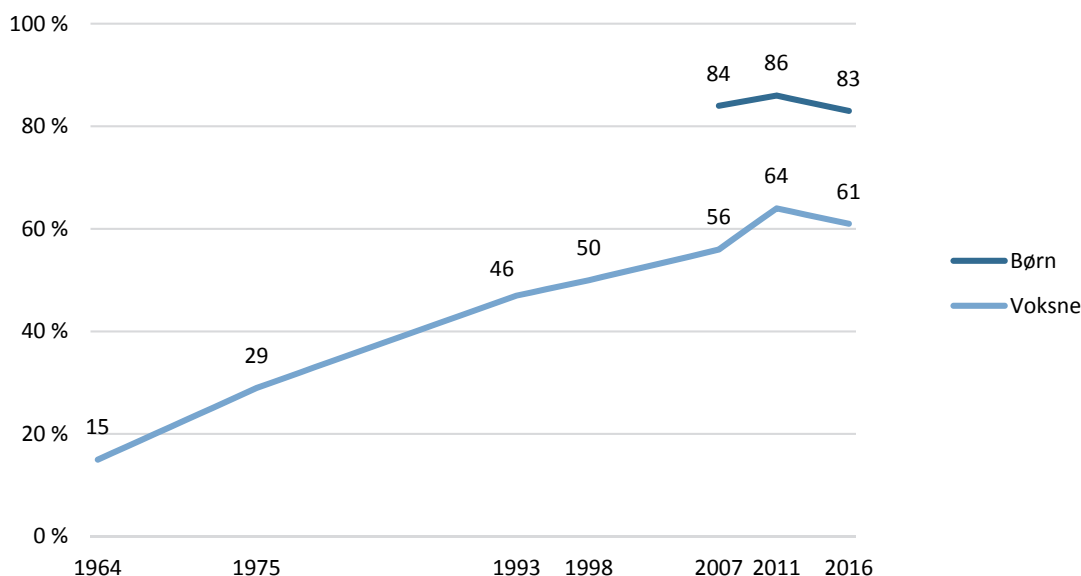
Som indledning til dette afsnits analyser af danskernes vandsportsaktiviteter beskrives her de helt overordnede tal og tendenser i danskernes generelle idrætsdeltagelse. En mere detaljeret indføring i de generelle idrætsvanetal og metodemæssige overvejelser og de tilknyttede forbehold findes i rapporten 'Danskernes motions- og sportsvaner 2016'⁵.

Frem til den foregående undersøgelse i 2011 havde undersøgelserne af danskernes motions- og sportsvaner kun peget i retning af mere udbredt idrætsdeltagelse i befolkningen over tid. Med den seneste undersøgelse fra 2016 er den tendens blevet brudt, og i stedet for fremgang giver de helt overordnede resultater indtryk af en svag tilbagegang til en idrætsdeltagelse på 83 pct. af de adspurgte børn og 61 pct. af de adspurgte voksne.

⁴ Det giver svarprocenter på henholdsvis 49,6 pct. (blandt børn) og 35,6 pct. (blandt voksne). En lille skævhed i voksnes svarfordelinger betyder, at data for voksne er vægtet på køn og alder.

⁵ Rapporten 'Danskernes motions- og sportsvaner 2016' kan downloades i vidensbanken på www.idan.dk

Figur 6: Andelen af idrætsaktive voksne danskere er tæt på lineært stigende over tid

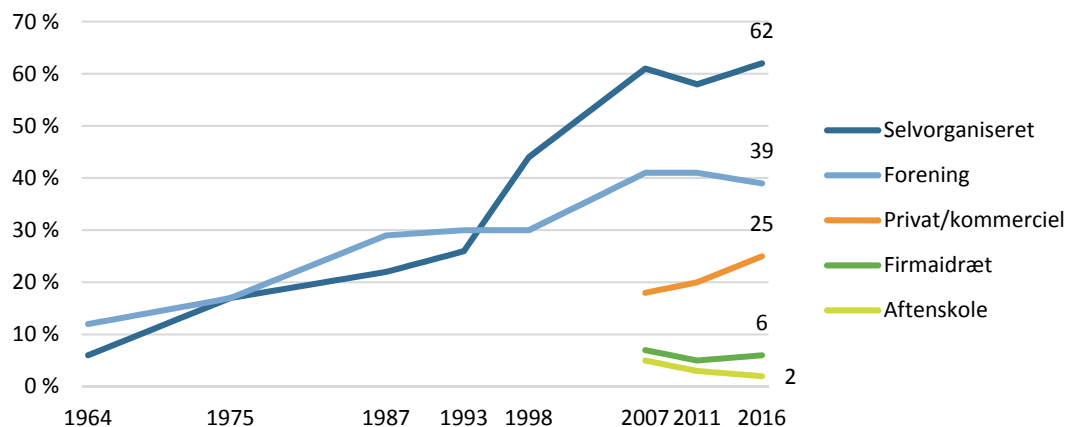
Figuren viser andelen af alle voksne respondenter (16 år+), der svarer 'ja' til spørgsmålet 'Dyrker De sport?' (1964), 'Dyrker De sport (motion)?' (1975), 'Dyrker De sport/motion?' (1993), 'Dyrker du normalt sport/motion?' (1998, 2007, 2011, 2016). Tal for børn er først inkluderet i undersøgelserne fra 2007, 2011 og 2016.

I perioden på godt 50 år fra 1964 til 2016 er voksne danskernes idrætsdeltagelse steget betydeligt fra 15 til 61 pct. Mellem de tre undersøgelser i løbet af det seneste årti aner man til gengæld mellem udsvingene en tendens til stabilitet omkring en idrætsdeltagelse på lidt over 80 pct. blandt børn og godt 60 pct. blandt voksne.

Ovenstående tal på danskernes idrætsdeltagelse tager udgangspunkt i et spørgsmål om øjeblikkelig aktivitet, dvs. normal idrætsaktivitet på det tidspunkt, hvor de tilfældigt udvalgte børn og voksne besvarede undersøgelsen. En del svarer hertil, at de er aktive, 'men ikke for tiden', hvilket gælder 9 pct. af børnene og 14 pct. af de voksne. Det kan ses som en afspejling af, at en del idrætsaktivitet er sæsonbetonet og ikke nødvendigvis foregår i samme omfang i løbet af hele året. Mange udendørsidrætter dyrkes mere om sommeren end om vinteren, mens det helt naturligt forholder sig omvendt med eksempelvis skiløb og vinterbadning.

Af samme grund spørger undersøgelsen af danskernes idrætsvaner også ind til regelmæssig deltagelse i idrætsaktiviteter i løbet af de seneste 12 måneder (ikke nødvendigvis på undersøgelsestidspunktet). Ud fra denne noget bredere definition er andelen af idrætsaktive børn og voksne også noget større: henholdsvis 95 og 82 pct. På denne baggrund kan man desuden se nærmere på, hvilke aktiviteter folk dyrker eller har dyrket regelmæssigt, og ikke mindst i hvilke organisatoriske sammenhænge det foregår.

Figur 7: Udvikling i organiseringsformer viser en forskydning mod mere uformel organisering af sport og motion blandt voksne danskere

Figuren viser andelen af alle voksne respondenter (16 år+) deltagelse i forskellige organisatoriske regi, når de dyrker sport/motion. Fordelt på undersøgelsesår.

Figur 7 herover viser udviklingen i, hvilke organisatoriske rammer voksne danskere er idrætsaktive i. Tallene peger i retning af en udvikling mod øget deltagelse i selvorganiseret og privat/kommercielt organiseret idræt, mens voksne danskeres idrætsdeltagelse i foreninger, firmaidræt og aftenskoler det seneste årti har udviklet sig mere stabilt med tendens til svag tilbagegang.

I undersøgelsen af danskernes motions- og sportsvaner 2016 har 62 pct. af de adspurgte voksne dyrket en eller flere regelmæssige idrætsaktiviteter selvorganiseret inden for de seneste 12 måneder. Den tilsvarende andel aktive i foreninger er 39 pct., mens den i privat/kommercielt regi er 25 pct. Endelig er udbredelsen af firmaidræt og bevægelsesfag i aftenskoleregi relativt begrænset blandt voksne danskere med henholdsvis 6 og 2 pct.

Indledningens figur 6 og 7 tegner således et billede af en overordnet stabil udvikling i børn og voksne danskeres idrætsvaner med moderat fald i den generelle idrætsdeltagelse og i foreningsdeltagelsen i perioden 2007 til 2016. I samme periode ses dog en relativt stor stigning i voksne danskeres deltagelse i idrætsaktiviteter i privat/kommercielt regi fra 18 til 25 pct.

Svømning og alle de andre aktiviteter

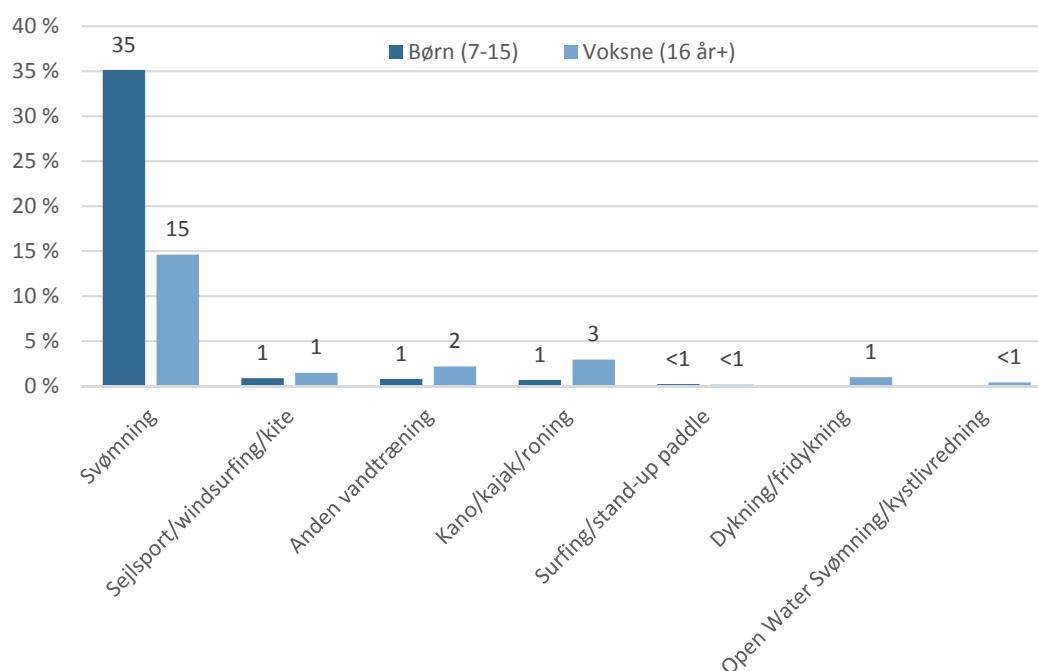
Danskernes vandaktivitetsvaner udfolder sig i helt overvejende grad i svømmehallernes indendørs bassiner, som illustreret i figur 8 herunder. Særligt for børnenes vedkommende er svømning den altdominerende vandaktivitet, som mere end hver tredje (35 pct.) i alderen 7-15 år dyrker eller har dyrket regelmæssigt inden for de seneste 12 måneder. Den tilsvarende andel blandt voksne er 15 pct.

Relativt få børn og voksne danskere dyrker de øvrige vandsportsaktiviteter, som undersøgelsen af danskernes motions- og sportsvaner spørger ind til. Blandt børn er 1 pct. aktive eller har været det regelmæssigt inden for sejlsport/windsurfing/kite, anden vandtræning

eller kano/kajak/roning. Blandt voksne er de tilsvarende andele henholdsvis 1, 2 og 3 pct. De børn, der har svaret anden vandtræning, uddyber oftest at det drejer sig om dykning eller udspring, mens det blandt de voksne primært drejer sig om vinterbadning og vandgymnastik.

Surfing/SUP svarer mindre end 1 pct. af de adspurgte, at de dyrker eller har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år, både blandt børn og voksne. Endelig er kun de voksne blevet spurgt om dykning/fridykning og open water-svømning/livredning, hvilket henholdsvis 1 pct. og under 1 pct. svarer, at de dyrker eller har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år.

Figur 8: Svømning er den dominerende vandaktivitet blandt børn og voksne

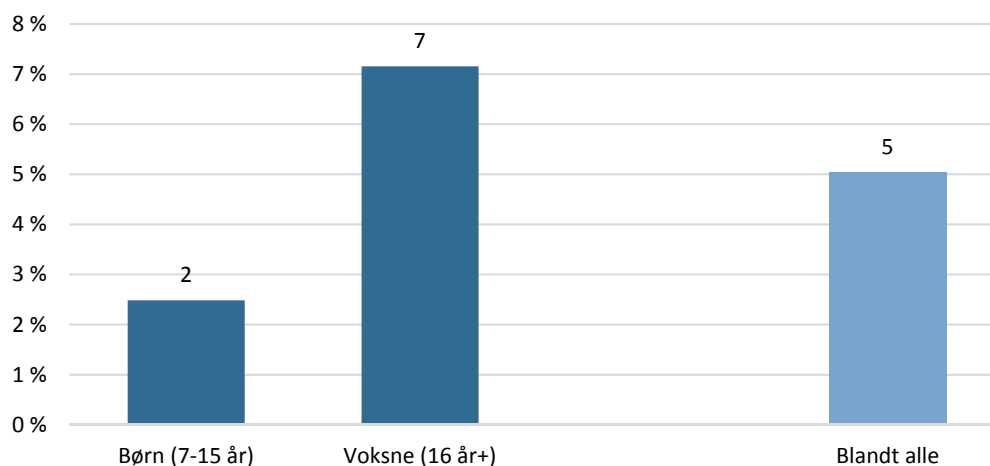

Figuren viser andelen, der inden for de seneste 12 måneder regelmæssigt har dyrket de nævnte aktiviteter, fordelt på børn og voksne (n børn = 3.221, n voksne = 3.914).

Ser man på tværs af de vandaktiviteter, der er nævnt i figuren herover, dyrker i alt 37 pct. af børnene og 19 pct. af de voksne en eller flere vandaktiviteter, og størstedelen som nævnt svømning.

Ser man bort fra svømning, er andelen af vandsportsaktive 2 pct. blandt børn og 7 pct. blandt voksne. Regner man børn og voksne sammen, er deltagelsen i vandsportsaktiviteter blandt alle adspurgte på 5 pct. Det er vel at mærke, når man tager højde for, at enkelte voksne og børn dyrker flere end én vandsportsaktivitet, og således ikke kommer til at tælle disse vandsportsaktive dobbelt. Den resterende del af dette notat beskæftiger sig med disse vandsportsaktiviteter, altså eksklusive svømning.

Figur 9: Væsentligt flere vandsportsaktive voksne end børn

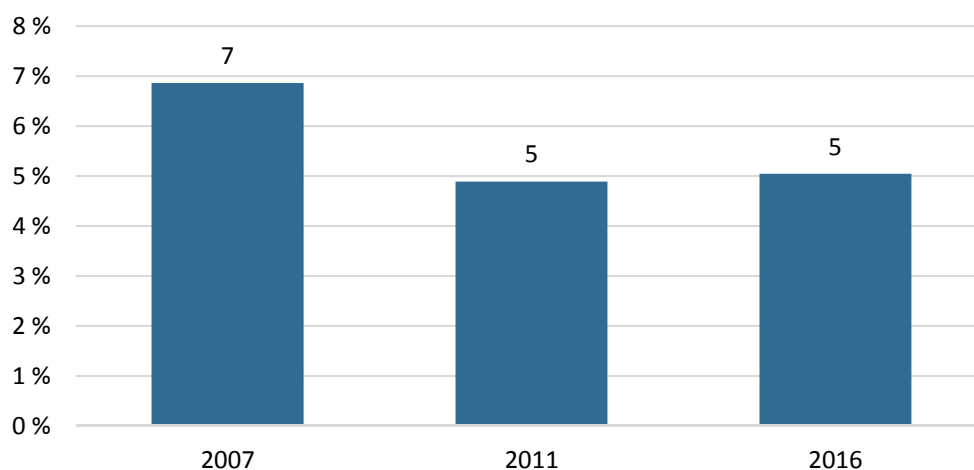
Figuren viser andelen af vandsportsaktive fordelt på børn og voksne og blandt alle (n = 7.135).

Betegnelsen 'vandsportsaktiviteter' dækker i denne sammenhæng således over de i figur 8 nævnte aktiviteter minus svømning, og 'vandsportsaktive' dækker over de adspurgte børn og voksne i undersøgelsen, der er aktive eller har været det regelmæssigt inden for det seneste år inden for én eller flere af disse aktiviteter.

Udviklingen fra 2007 til 2016

Siden 2007 er der sket et fald i andelen af vandsportsaktive danskere. Blandt alle adspurgte, dvs. børn og voksne samlet, var 7 pct. vandsportsaktive i 2007, mens den tilsvarende andel i både 2011 og 2016 lå på 5 pct.

Figur 10: Færre vandsportsaktive i forhold til 2007

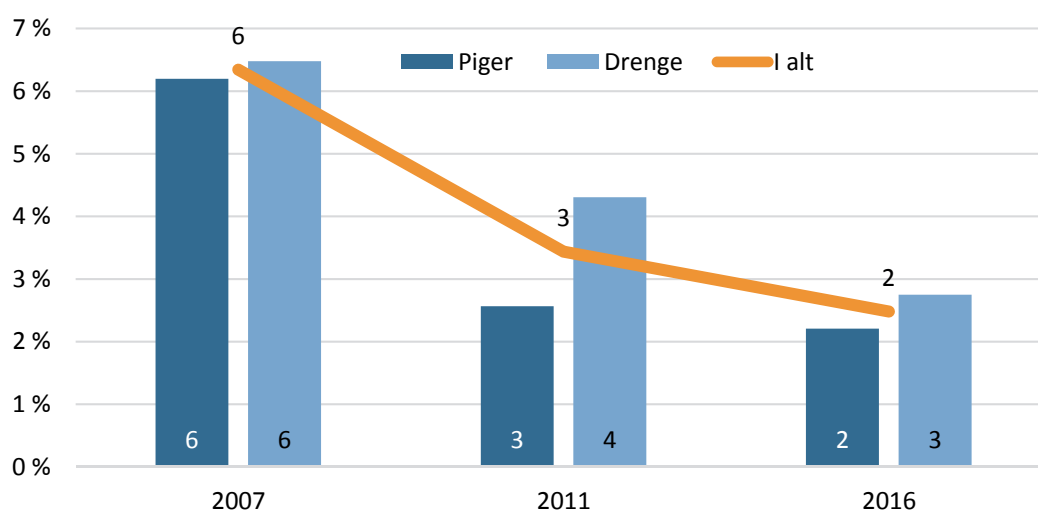
Figuren viser andelen af vandsportsaktive fordelt på undersøgelsesår, børn og voksne samlet (n 2007 = 6.134, n 2011 = 5.992, n 2016 = 7.135).

For at få et mere detaljeret billede af udviklingen i deltagelsen i vandsportsaktiviteter de seneste knap ti år kan man se nærmere på udviklingen inden for forskellige aldersgrupper,

f.eks. henholdsvis blandt børn og voksne. I denne sammenhæng og i en del af de følgende analyser vil voksenkategorien dog blive delt i to: henholdsvis 'unge' (16-24 år) og 'ældre voksne' (25 år+). De unge mellem 16 og 24 år beskrives særskilt, da denne aldersgruppe er særligt i fokus i DSRF's projekt, STOKED.

Blandt børn i alderen 7 til 15 år er der sket et markant fald i andelen af vandsportsaktive fra godt 6 pct. i 2007 til godt 2 pct. i 2016. Som figur 11 herunder viser, var der et særligt stort fald i deltagelsen i vandsportsaktiviteter blandt piger fra 2007 til 2011, mens der blandt drengene viser sig et jævnt fald mellem alle årene. I 2016 er der således kun marginalt flere vandsportsaktive blandt drenge i alderen 7 til 9 år (3 pct.) end blandt piger i samme alder (2 pct.).

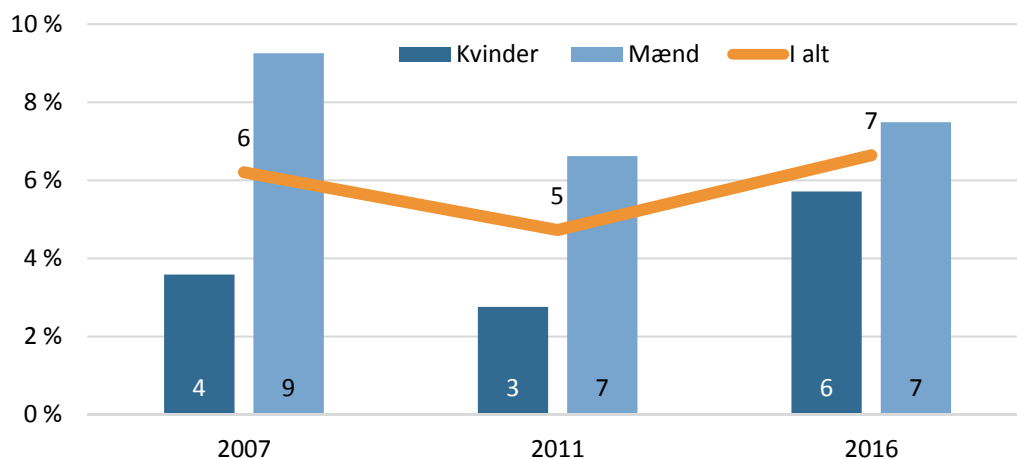
Figur 11: Markant fald i andel vandsportsaktive børn

Figuren viser andelen af vandsportsaktive børn (7-15 år) fordelt på køn og undersøgelsesår (n 2007 = 1.987, n 2011 = 2.035, n 2016 = 3.221).

Unge i alderen 16 til 24 år er siden 2007 blevet marginalt mere vandsportsaktive med en stigning fra 6 til 7 pct. i aldersgruppen. Særligt de unge piger er de senere år blevet mere vandsportsaktive med en fordobling fra 3 pct. i 2011 til 6 pct. i 2016. Ligesom blandt børnene er de unge drenge mellem 16 og 24 år dog stadig en smule mere vandsportsaktive end de jævnaldrende piger.

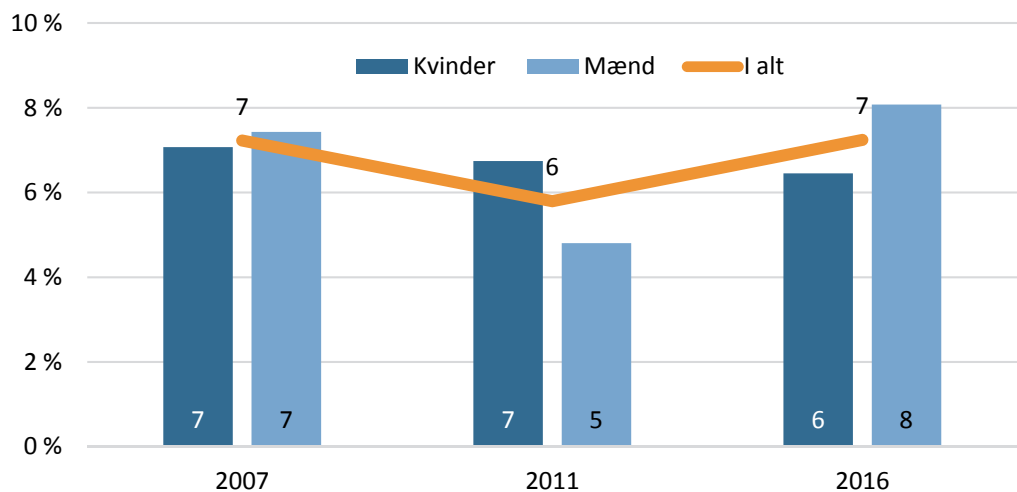
Figur 12: Flere vandsportsaktive unge kvinder og overordnet lille fremgang blandt unge

Figuren viser andelen af vandsportsaktive unge (16-24 år) fordelt på køn og undersøgelsesår (n 2007 = 467, n 2011 = 592, n 2016 = 587).

I perioden fra 2007 til 2016 har andelen af vandsportsaktive blandt de ældre voksne over 25 år overordnet ligget stabilt på 7 pct. Det dækker dog over et markant udsving blandt de adspurgte ældre voksne mænd, der i 2011 var markant mindre vandsportsaktive end i de øvrige undersøgelsesår. I 2016 ligner de ældre voksnes besvarelser dog i høj grad de unges med en mindre forskel i andelen af vandsportsaktive mellem kvinder (6 pct.) og mænd (8 pct.) og en overordnet deltagelse i vandsportsaktiviteter i aldersgruppen på 7 pct.

Figur 13: Stabilitet i andel vandsportsaktive ældre voksne

Figuren viser andelen af vandsportsaktive ældre voksne (25 år+) fordelt på køn og undersøgelsesår (n 2007 = 3.680, n 2011 = 3.364, n 2016 = 3.327).

Sammenfattende kan man med sammenligningerne mellem 2007, 2011 og 2016 konkludere, at det markante fald i andelen af vandsportsaktive udelukkende bunder i færre vands-

portsaktive børn mellem 7 og 15 år. Blandt unge og ældre voksne har deltagelsen i vandsportsaktiviteter i perioden overordnet været stabil, endda med en lille tendens til stigning blandt unge i alderen 16 til 24 år og særligt blandt pigerne i den aldersgruppe.

Hvem er de vandsportsaktive?

Som beskrevet ovenfor er andelen af vandsportsaktive blandt børn, unge og ældre voksne på henholdsvis 2, 7 og 7 pct. Denne del ser nærmere på baggrundskaraktistika blandt unge og ældre voksne vandsportsaktive, dvs. alle respondenter over 16 år. Når børn mellem 7 og 15 år ikke indgår i denne del, bunder det i en mere detaljeret viden om unge og voksne respondenter baggrundskaraktistika, samt at ikke alle karakteristika er relevante for børnenes vedkommende (højeste uddannelse, civilstand, etc.).

Tabel 2 herunder illustrerer i detaljer, hvordan andelen af vandsportsaktive unge og voksne svinger med forskellige typer af baggrundskaraktistika.

Som også beskrevet i det foregående er der lidt flere vandsportsaktive mænd end kvinder men nogenlunde lighed i deltagelsen i vandsportsaktiviteter mellem unge og ældre voksne. Den mere detaljerede gennemgang af forskellige aldersgrupper (inddelt i tiår) viser desuden, at der blandt voksne over 50 år er særligt mange vandsportsaktive, hvilket opvejer at andelen blandt 30-49-årige er relativt lav. Den relativt udbredte deltagelse i vandsport blandt den ældre del af de adspurgte voksne bunder dog hovedsageligt i en stor deltagelse i vandgymnastik i denne aldersgruppe.

Tabellen viser også, at med lang uddannelse følger en større tilbøjelighed til at kaste sig over vandsportsaktiviteter. Det fremgår tydeligt blandt de adspurgte voksne, idet 3 pct. af de voksne med grundskole som deres højeste gennemførte uddannelse angiver at dyrke eller inden for det seneste år regelmæssigt at have dyrket minimum én vandsportsaktivitet. Den tilsvarende andel blandt de adspurgte voksne med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse er tre gange så stor, nemlig 9 pct.

Beskæftigelse har tilsyneladende også en vis effekt på deltagelsen i vandsportsaktiviteter. Faglærte og ufaglærte arbejdere samt voksne uden for arbejdsmarkedet, på orlov eller førtidspension er i noget lavere grad vandsportsaktive end andre beskæftigelsesgrupper. Folkepensionister og efterlønsmodtagere skiller sig en smule ud som særligt vandsportsaktive, men også her er forklaringen primært en relativt stor deltagelse i vandgymnastik.

Blandt singler og samboende er andelen af vandsportsaktive nogenlunde lige stor. Der er dog en tydelig tendens til, at voksne uden hjemmeboende børn i højere grad dyrker eller inden for det seneste år regelmæssigt har dyrket vandsportsaktiviteter end voksne med et eller flere hjemmeboende børn.

I forhold til urbanisering og geografi viser de vandsportsaktive sig ikke at være koncentreret i nogle særlige dele af landet. Variationerne mellem regioner samt land og by er relativt begrænsede.

Endelig er der en markant lavere andel vandsportsaktive (2 pct.) blandt de (relativt få) adspurgte voksne, der er født uden for Europa, i forhold til andelen af vandsportsaktive blandt voksne, som er født i Danmark/Norden (7 pct.) eller det øvrige Europa (6 pct.).

Tabel 2: Vandsportsaktives baggrundskarakteristika (pct.)

Baggrundskarakteristika		Andel vandsportsaktive
Blandt alle voksne		7
Køn	Kvinder	6
	Mænd	8
Aldersgrupper (overordnet)	Unge (16-24 år)	7
	Ældre voksne (25 år+)	7
Aldersgrupper (detaljeret)	16-19 år	6
	20-29 år	6
	30-39 år	5
	40-49 år	6
	50-59 år	9
	60-69 år	8
	70 år+	9
Uddannelse (højest gennemførte)⁶	Grundskole	3
	Gymnasie (ell. erhvervsfaglig/specialarbejder udd.)	6
	Kort videregående	9
	Mellemlang videregående	9
	Lang videregående	9
Beskæftigelse	Under uddannelse	6
	Faglært/ufaglært arbejder	5
	Funktionær/selvstændig	8
	Uden for arbejde/på orlov/førtidspension	5
	Folkepensionist/efterlønsmodtager	9
Civilstand	Bor alene uden børn	8
	Bor alene med barn/børn	5
	Bor med ægtefælle/samlever uden børn	8
	Bor med ægtefælle/samlever med barn/børn	6
	Bor hos forældre	6
Urbanisering	København eller hovedstadsområdet	8
	Aarhus, Odense eller Aalborg	8
	En (anden) større provinsby (>15.000 indbyggere)	7
	En mindre by (2.000-15.000 indbyggere)	6
	På landet eller lille by (<2.000 indbyggere)	7
Geografi	Region Nordjylland	6
	Region Midtjylland	7
	Region Syddanmark	6
	Region Hovedstaden	8
	Region Sjælland	8
Oprindelse	Danmark/Norden	7
	Øvrige Europa	6
	Uden for Europa	2

Tabellen viser andelen af vandsportsaktive voksne inden for forskellige kategoriseringer af baggrundskarakteristika (n=3.914).

⁶ Folk under uddannelse er ikke medregnet, men indgår som selvstændig kategori under beskæftigelse.

Nogle af variationerne mellem de forskellige baggrundskarakteristika er ikke unikke for vandsportsaktiviteterne. Eksempelvis er der blandt voksne danskere en generel tendens til lavere idrætsdeltagelse blandt kortere uddannede. Den sociale skævhed, der kommer tydeligst til udtryk i uddannelse, men også til en vis grad i beskæftigelse, findes også når man ser på idrætsdeltagelse i almindelighed.

Vandsportsaktiviteter i hverdagen

I undersøgelsen af danskernes motions- og sportsvaner indgår en række spørgsmål, som kan være med til at afdække, hvilken rolle vandsportsaktiviteter spiller i hverdagen for de aktive. Ikke alle spørgsmålene er stillet til børn, og derfor beskrives nogle resultater i de følgende afsnit kun med udgangspunkt i unge og ældre voksne.

Vandsportsaktiviteternes organisering

Vandsportsaktiviteter foregår ud for kyster og i søer, åer og havne. Men selvom stederne til vandsportsaktiviteter af naturlige årsager ikke varierer meget, så kan den organisatoriske sammenhæng, som vandsportsaktive indgår i, godt gøre det. Denne del ser nærmere på, hvordan vandsportsaktiviteterne blandt børn, unge og voksne er organiseret⁷.

For de adspurgte børn mellem 7 og 15 år er vandsportsaktiviteter i helt overvejende grad noget, der finder sted i regi af idrætsforeninger. Som figur 14 herunder illustrerer, er 70 pct. af de vandsportsaktive børn kun aktive i idrætsforeninger, mens yderligere 4 pct. kombinerer foreningsaktivitet med vandsport i andre organisatoriske rammer. Næststørste organiseringsform blandt vandsportsaktive børn er fraværet af formel organisering, nemlig de selvorganiserede aktiviteter, som foregår på egen hånd. Knap hver femte barn (19 pct.) er udelukkende aktiv på denne måde, mens 4 pct. kombinerer selvorganiserede aktiviteter med vandsport i kommercielt regi, og yderligere 3 pct. kombinerer selvorganiserede aktiviteter med vandsport i foreningsregi.

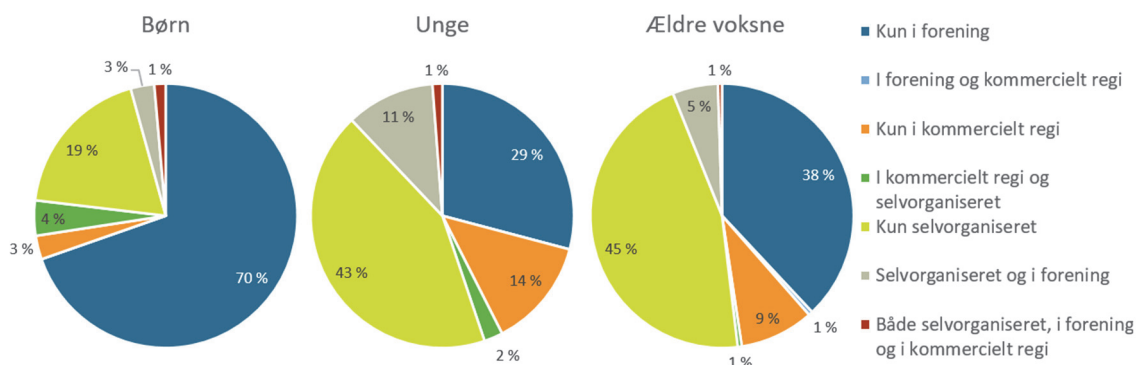
Blandt unge mellem 16 og 24 år er vandsport hovedsageligt noget, der foregår selvorganiseret. Næsten halvdelen af de unge (43 pct.) dyrker kun vandsport på egen hånd, mens 11 pct. kombinerer det selvorganiserede med foreningsaktiviteter, 2 pct. kombinerer selvorganisering med vandsport i kommercielt regi, og 1 pct. dyrker vandsport i alle tre organisatoriske sammenhænge. Herudover er knap hver tredje af de adspurgte vandsportsaktive unge (29 pct.) kun vandsportsaktive i foreninger, mens 14 pct. kun er vandsportsaktive i kommercielt regi.

Der er lidt mere balance mellem de selvorganiserede og de foreningsorganiserede blandt ældre voksne over 25 år og deres vandsportsaktiviteter, idet 45 pct. af de ældre voksne kun dyrker vandsport som selvorganiserede aktiviteter, mens 38 pct. kun dyrker vandsport som foreningsaktiviteter. Hertil kommer 5 pct. af de vandsportsaktive voksne, som kombinerer det selvorganiserede og foreningsaktiviteter, mens 9 pct. kun er aktive i kommercielt

⁷ Idet analyserne udelukkende ser nærmere på vandsportsaktive og adskiller disse i de forskellige aldersgrupper, er datagrundlaget særligt blandt unge relativt smalt og sikkerheden i estimerne tilsvarende mindre sikkert.

regi. Blandt ældre voksne er det noget mindre udbredt at være vandsportsaktiv på flere forskellige måder i forhold til blandt unge mellem 16 og 24 år.

Figur 14: Børn er væsentligt oftere vandsportsaktive i foreninger end unge og ældre voksne

Figuren viser de vandsportsaktives organisering af deres vandsportsaktiviteter, fordelt på børn, unge og ældre voksne (n børn = 69, n unge = 31, n ældre voksne = 218).

Foreningsbårne vandsportsaktiviteter er mest udbredt blandt børn og ældre voksne, mens unge mellem 16 og 24 år i lidt højere grad er aktive i kommercielt regi og især er selvorganiserede aktive uden egentlig formel organisering og platform for deres vandsport. Det peger i retning af, at vandsport særligt blandt unge mennesker bærer præg af at være uorganiserede og autonome aktiviteter, som ganske vist kan finde sted i organiserede sammenhænge, men lige så ofte kan være noget, man gør alene eller med venner, når det lige passer med vind og vejr og tid i kalenderen.

En stærk tradition for selvorganisering eller uorganiserede fællesskaber på vandet medfører umiddelbart ikke mindre engagement i de foreninger, der har vandsportsaktiviteter på programmet. Når først de vandsportsaktive er inden for i idrætsforeninger, er de i relativt høj grad frivilligt engagerede. Lidt over halvdelen af de vandsportsaktive voksne i foreninger (både unge og ældre voksne) er eller har været leder, instruktør eller på anden måde arbejdet frivilligt i foreningen. Blandt øvrige foreningsaktive voksne uanset idrætsgren er det tilsvarende tal kun omkring en tredjedel.

Supplerende idrætsaktiviteter

Vandsportsaktive danskere er generelt særdeles aktive idrætsudøvere. Både blandt børn, unge og ældre voksne er der en tendens til, at vandsportsaktive hver især dyrker væsentligt flere forskellige former for sport/motion, end det er tilfældet blandt øvrige idrætsaktive jævnaldrende.

I gennemsnit dyrker vandsportsaktive børn 5,3 forskellige idrætsaktiviteter regelmæssigt, mens det blandt vandsportsaktive unge og voksne er henholdsvis 6 og 4,6. Disse tal ligger væsentligt over de tilsvarende tal blandt øvrige aktive, hvor helt inaktive altså ikke er med til at trække gennemsnittet ned. Blandt unge mellem 16 og 24 år er dyrker de vandsportsaktive dobbelt så mange forskellige aktiviteter som deres jævnaldrende aktive inden for andet end vandsport.

Tabel 3: Antal forskellige idrætsaktiviteter (gennemsnit)

	Blandt vandsportsaktive			Blandt øvrige aktive		
	Børn (7-15)	Unge (16-24)	Ældre voksne (25+)	Børn (7-15)	Unge (16-24)	Ældre voksne (25+)
Antal forskellige aktiviteter regelmæssigt inden for det seneste år i gennemsnit	5,3	6,0	4,6	3,0	3,1	2,6

Tabellen viser det gennemsnitlige antal forskellige idrætsaktiviteter blandt vandsportsaktive og øvrige aktive, fordelt på børn, unge og ældre voksne (n børn = 3.061, n unge = 495, n ældre voksne = 2.706).

Figur 15 herunder viser, hvor stor en del af henholdsvis vandsportsaktive og øvrige aktive danskere der er aktive inden for en række andre idrætsaktiviteter end de specifikke vandsportsaktiviteter. I figuren er de idrætsaktiviteter udvalgt, hvor der er en markant forskel mellem deltagelsen blandt vandsportsaktive og øvrige aktive. Inden for størstedelen af de mange andre idrætsaktiviteter, som undersøgelsen af danskernes motions- og sportsvaner har spurgt ind til, er der ikke tilsvarende markante forskelle. Da vandsportsaktive børn, unge og voksne, som vist i tabel 3 herover, gennemsnitligt dyrker flere forskellige aktiviteter end deres aktive jævnaldrende, er der inden for de fleste idrætsaktiviteter i figur 15 forholdsmæssigt flere aktive blandt vandsportsaktive end blandt øvrige aktive.

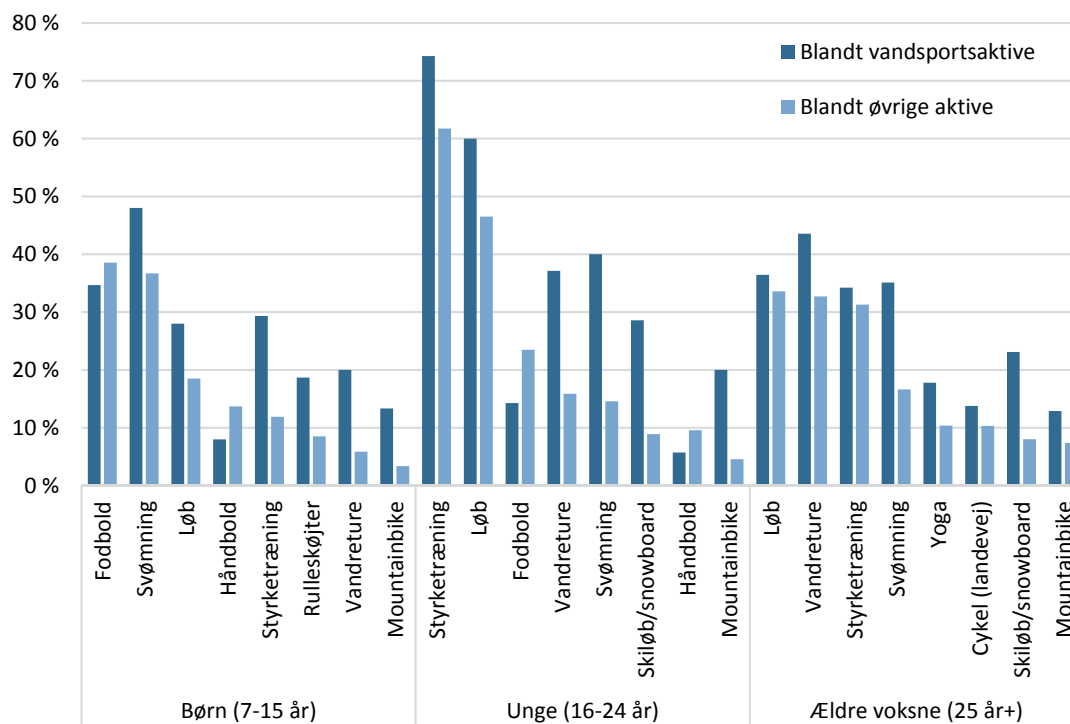
De vandsportsaktive børn, unge og voksne supplerer især deres vandsportsaktiviteter med andre aktiviteter i naturen samt svømning og styrketræning. Næsten halvdelen af alle vandsportsaktive børn svømmer, mere end halvdelen af alle vandsportsaktive unge løber og/eller styrketræner, og mere end fire ud af ti vandsportsaktive ældre voksne vandrer. Til gengæld deltager de adspurgte vandsportsaktive noget sjældnere i holdsport som fodbold og håndbold sammenlignet med de øvrige aktive blandt deres jævnaldrende.

Andelen af vandsportsaktive børn, der dyrker eller inden for det seneste år regelmæssigt har dyrket svømning, er noget højere end den tilsvarende andel blandt øvrige aktive børn. Det samme gælder inden for løb, styrketræning, rulleskøjter, vandreture og mountainbike. Deltagelsen i fodbold og især håndbold er modsat noget lavere blandt vandsportsaktive børn end blandt øvrige aktive børn.

Blandt vandsportsaktive unge er andelen, der også dyrker eller inden for det seneste år regelmæssigt har dyrket svømning, mere end dobbelt så stor som den tilsvarende andel blandt øvrige aktive unge. Samme markante forskelle findes blandt unge inden for vandreture, skiløb/snowboard og mountainbike og i mindre udpræget grad inden for styrketræning og løb. Som blandt børnene, er der også blandt unge en tendens til, at vandsportsaktive i mindre grad spiller fodbold eller håndbold end øvrige aktive unge.

Blandt ældre voksne er der både inden for svømning og skiløb/snowboard dobbelt så mange aktive blandt vandsportsaktive som blandt øvrige aktive. Også når det gælder vandreture, yoga og mountainbike er der væsentligt flere vandsportsaktive, mens forskellene er lidt mindre udtalte inden for løb, styrketræning og cykel på landevej.

Figur 15: Vandsportsaktive er oftere aktive i andre friluftaktiviteter og sjældnere i holdsport

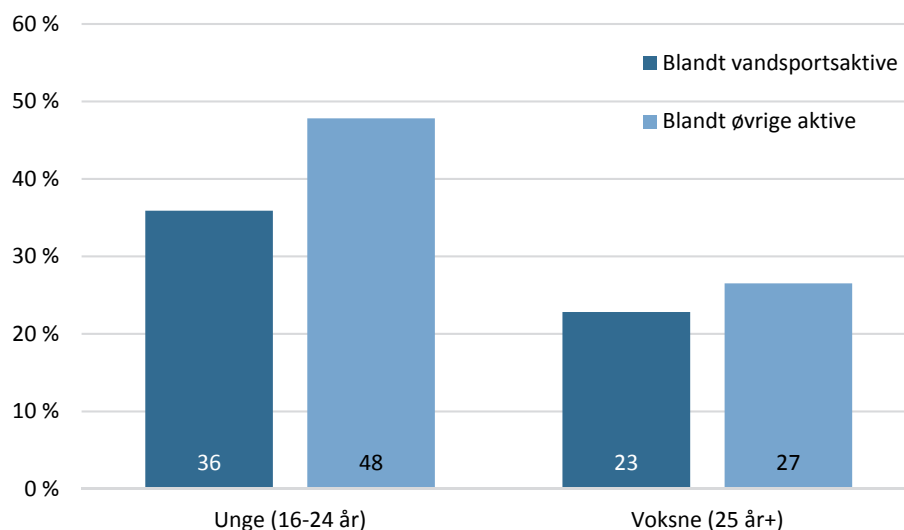
Figuren viser deltagelsen i en række udvalgte aktiviteter blandt vandsportsaktive og øvrige aktive, fordelt på børn, unge og ældre voksne (n børn = 3.061, n unge = 495, n ældre voksne = 2.706).

Styrketræning og yoga er to af en række aktiviteter, som vandsportsaktive børn, unge og ældre voksne dyrker i højere grad end øvrige aktive. Ofte foregår styrketræning og yoga i kommercielle centre, hvor man som kunde kan deltage på skemalagte hold eller træne for sig selv. Ikke desto mindre er der faktisk færre fitnesskunder blandt vandsportsaktive unge og ældre vandsportsaktive voksne, som vist herunder i figur 16⁸.

Blandt vandsportsaktive unge mellem 16 og 24 år godt en tredjedel (36 pct.) fitnesskunder i kommercielle centre, mens det blandt øvrige aktive i samme aldersgrupper er lige knap halvdelen (48 pct.). Den samme forskel, om end en smule mindre udtalt, findes blandt ældre voksne over 25 år, hvor 23 pct. af de vandsportsaktive er fitnesskunder mod 27 pct. blandt øvrige aktive.

⁸ Spørgsmålet om fitnessmedlemskaber indgår ikke i børnenes spørgeskema, og børn er derfor ikke beskrevet i figur 16.

Figur 16: Lidt færre fitnesskunder blandt de vandsportsaktive unge og ældre voksne

Figuren viser andelen, der er kunder i kommercielle fitnesscentre (Fitness World, fitness dk, Loop eller andre centre) blandt vandsportsaktive og øvrige aktive, fordelt på unge og ældre voksne (n unge = 499, n ældre voksne = 2.721).

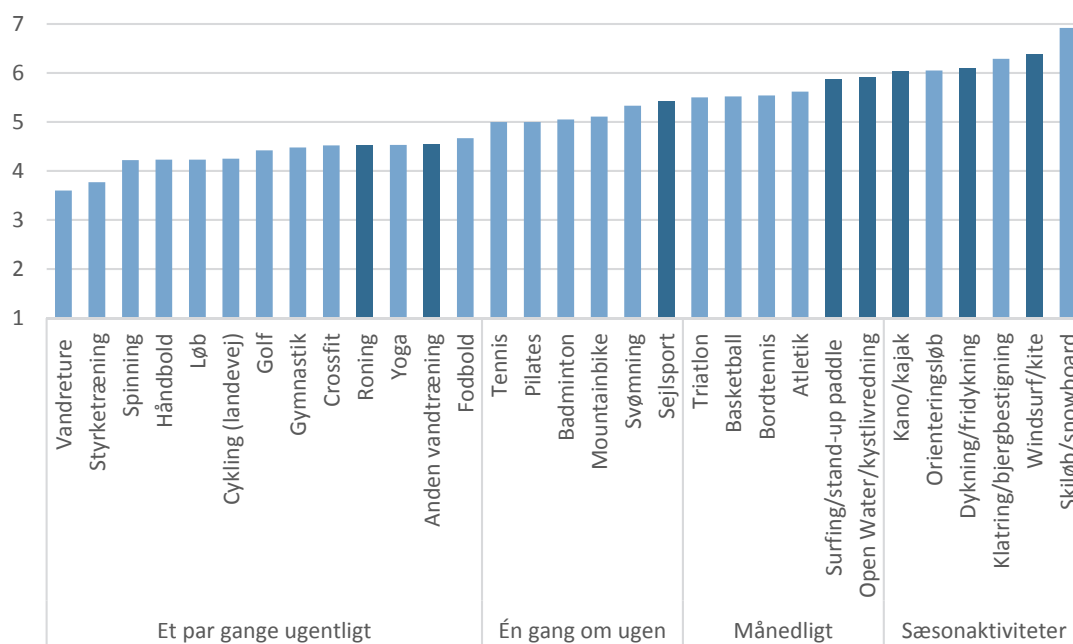
Sæsonudsving i vandsporten

Figur 17 herunder illustrerer, hvordan de aktive inden for en lang række aktiviteter i gennemsnit placerer sig i forhold til hyppighed i deltagelsen i de pågældende aktiviteter. Vandsportsaktiviteter er typisk aktiviteter, som folk kaster sig over lidt mindre hyppigt end de fleste andre aktiviteter. Mens eksempelvis vandreture, styrketræning og løbeture gennemsnitligt dyrkes flere gange om ugen af de aktive, er deltagelse i vandsportsaktiviteter gennemsnitligt mindre hyppig.

Roere er gennemsnitligt aktive mellem en og to gange om ugen, hvilket også er tilfældet blandt de aktive voksne inden for anden vandtræning. Sejlere er gennemsnitligt aktive mellem en gang om ugen og et par gange om måneden, mens surfing/SUP, open watersvømning/kystlivredning, kano/kajak, dykning/fridykning og windsurfing/kite alle sammen er aktiviteter, som blandt de aktive gennemsnitligt dyrkes et par gange om måneden eller mindre hyppigt.

Med undtagelse af roning og til dels sejlsport bærer vandsportsaktiviteterne således generelt præg af en vis grad af sæsonudsving i deltagelsen blandt voksne danskere.

Figur 17: Mindre hyppig aktivitet inden for vandsportsaktiviteter end mange andre aktiviteter

Figuren viser den gennemsnitlige hyppighed for aktivitet inden for de nævnte idrætsaktiviteter blandt voksne. På y-aksen svarer 1 til '5 eller flere gange om ugen', 2 svarer til '4 gange om ugen', 3 svarer til '3 gange om ugen', 4 svarer til '2 gange om ugen', 5 svarer til '1 gang om ugen', 6 svarer til '1-3 gange om måneden', og 7 svarer til 'Sjældnere'. Aktiviteterne på x-aksen er rangeret efter de relevante aktives gennemsnitlige hyppighed (inden for netop den aktivitet), og i bunden af x-aksen er aktiviteterne overordnet kategoriseret. Aktiviteter, som indgår i samlebetegnelsen 'vandsportsaktiviteter' fremgår med mørkeblå søjler (n=3.914).

Søjlerne i figur 17 herover beskriver den gennemsnitlige aktivitets hyppighed blandt alle voksne, dvs. både unge og ældre voksne. Billedet havde dog ikke været stort anderledes med særskilte beskrivelser af de unge over for de ældre voksne. Både blandt unge og ældre voksne viser det overordnede billede, at vandsportsaktiviteter placerer sig i den nedre halvdel, når man sammenligner hyppigheden i deltagelsen inden for en lang række aktiviteter.

Sæsonudsvingene skal naturligvis ses i lyset af, at vandsportsaktive børn, unge og ældre voksne, som beskrevet ovenfor, er aktive inden for væsentligt flere forskellige idrætsaktiviteter end gennemsnitlige aktive jævnaldrende. Det betyder også, at vandsportsaktive i gennemsnit bruger mere tid på sport og motion (på tværs af aktiviteter).

Vandsport som social aktivitet

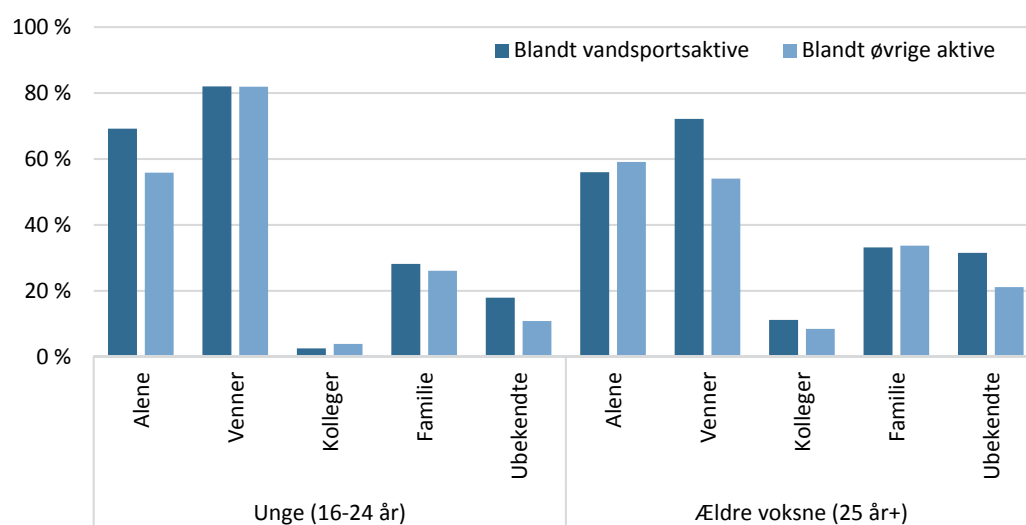
Som beskrevet tidligere, dækker vandsport for en stor del af de aktive over helt eller delvist selvorganiserede aktiviteter. Det gælder både blandt unge og ældre voksne. Men det betyder ikke nødvendigvis, at de vandsportsaktive altid dyrker deres aktiviteter alene for dem selv. Størstedelen af de adspurgte unge og ældre vandsportsaktive kombinerer soloturene på vandet med forskellige former for fællesskaber.

Figur 18 herunder illustrerer, hvem de unge og ældre voksne dyrker sport sammen med, og ser desuden nærmere på forskellen mellem vandsportsaktive og øvrige aktive. Heraf

fremgår det, at vandsportsaktive unge mellem 16 og 24 år oftere dyrker idræt alene end øvrige aktive jævnaldrende, og også oftere end vandsportsaktive ældre voksne.

Den sammenhæng og det selskab (om noget), man indgår i, behøver dog ikke altid at være det samme, og derfor kan respondenter give flere forskellige svar på spørgsmålet om, hvem de er sammen med, når de er aktive. Det gælder for langt størstedelen af de idrætsaktive generelt og i særdeleshed for vandsportsaktive unge, at man nogle gange er aktiv alene og nogle gange er aktiv i selskab med andre, typisk venner.

Figur 18: Fællesskaber varierer mellem unge og ældre voksne vandsportsaktive.

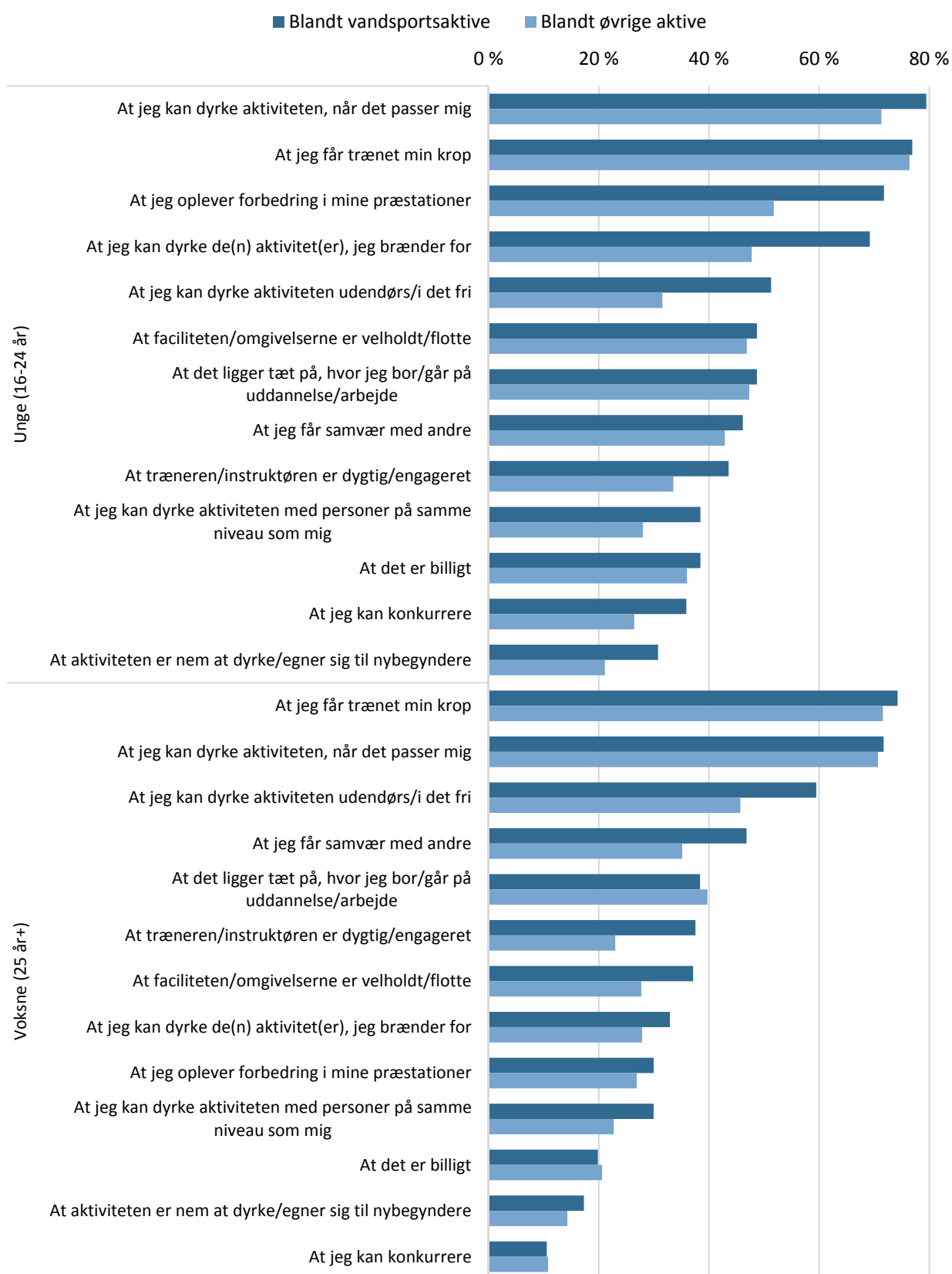
Figuren viser hvilke fællesskabsformer, de aktive indgår i, blandt vandsportsaktive og blandt øvrige aktive, fordelt på unge og ældre voksne (n unge = 499, n ældre voksne = 2.721).

Motivation

Trods små variationer mellem aldersgrupperne angiver både unge og ældre vandsportsaktive, at de vigtigste motivationsfaktorer for dem handler at kunne dyrke sine aktiviteter, når det lige passer, samt at få trænet sin krop. Heri adskiller de vandsportsaktive sig ikke voldsomt fra øvrige aktive, idet fleksibilitet, det nemt tilgængelige og effektivitet i forhold til at træne kroppen går igen som de oftest nævnte faktorer for de fleste voksne danskeres idrætsdeltagelse.

Til gengæld vægter unge vandsportsaktive det noget højere end øvrige aktive jævnaldrende, at de oplever at blive bedre, samt at de dyrker en aktivitet, som de brænder for. At kunne dyrke sin aktivitet udendørs i det fri opleves desuden som en motivationsfaktor blandt væsentligt flere både unge og ældre vandsportsaktive end blandt øvrige aktive. Endelig er det også lidt mere udbredt blandt vandsportsaktive, og især blandt de ældre voksne, at se samvær med andre som en vigtig motivationsfaktor for sin idrætsaktivitet.

Figur 19: Motivationsfaktorer blandt vandsportsaktive og øvrige aktive unge og ældre voksne

Figuren viser motiver for idrætsdeltagelse blandt vandsportsaktive og øvrige aktive, fordelt på unge og ældre voksne (n unge = 499, n ældre voksne = 2.721).

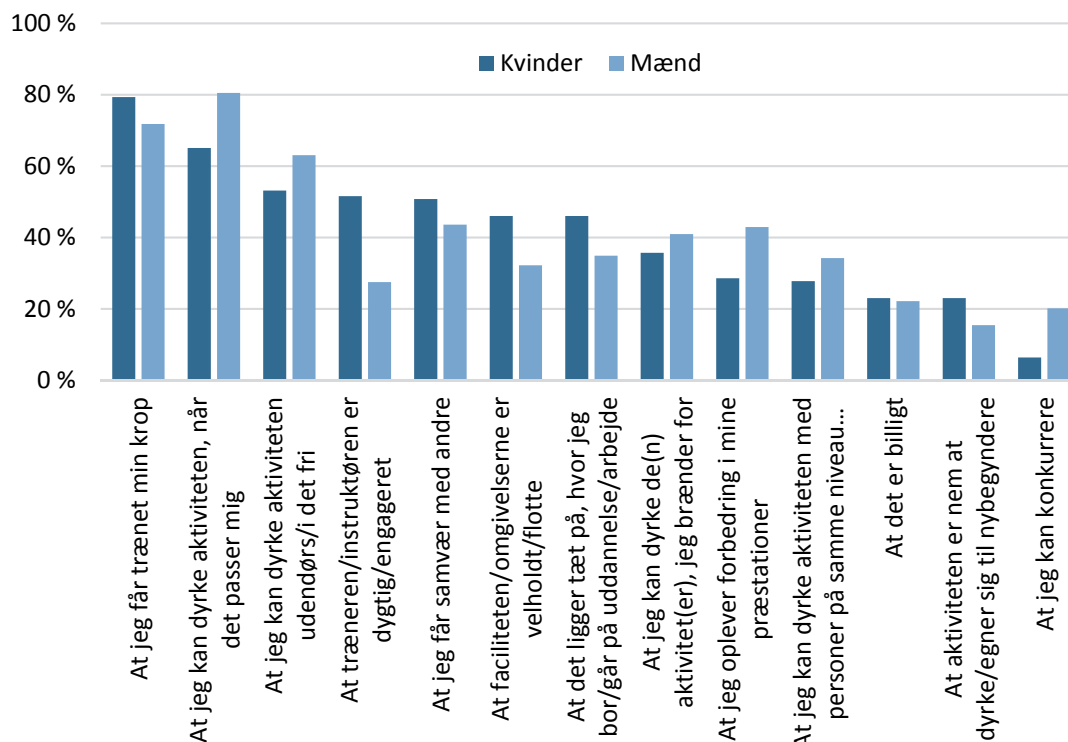
Hvis man i stedet for at fokusere på aldersgrupperne unge og ældre voksne ser nærmere på forskelle mellem kvinder og mænd, viser der sig også et par interessante pointer, som fremgår af figur 20 herunder. For overskuelighedens skyld indeholder figuren kun vandsportsaktive kvinder og mænd og sammenligner altså ikke med øvrige aktive.

Overordnet set er det at træne sin krop og at kunne dyrke sin aktivitet, når det lige passer, gengangere blandt de mest fremtrædende motiver til vandsport, både blandt kvinder og mænd. Men kvinder og mænd lader til at vægte de to motiver forskelligt. Mens det at få trænet sin krop er det mest udbredte motiv blandt kvinder, er fleksibiliteten (det at kunne dyrke aktiviteten, når det lige passer) det mest udbredte motiv blandt mænd.

At kunne dyrke sin aktivitet udendørs i det fri er en smule mere udbredt som motiv blandt mænd end blandt kvinder. Det er med til at understrege, hvordan fleksibilitet er et nøgleord blandt mænd især. Til gengæld er kvinder i markant højere grad end mænd interesserede i kyndig instruktion. Over halvdelen af de vandsportsaktive kvinder oplever det motiverende med en dygtig og engageret instruktør, mens det kun gælder ca. hver fjerde blandt mændene.

Endelig er der også tegn på, at stedet til idræt især spiller en stor rolle blandt vandsportsaktive kvinder (at det er flot og tæt på), mens præstationer, forbedring og konkurrence er mere i fokus blandt mandlige vandsportsaktive.

Figur 20: Markante forskelle i vandsportsaktive kvinder og mænds motiver for idræt

Figuren viser motiver for idrætsdeltagelse blandt vandsportsaktive, fordelt på kvinder og mænd (n = 275).

Når man skærer de vandsportsaktive voksne danskere over én kam (på tværs af alder og køn) og sammenligner dem med andre grupper af aktive, så viser de vandsportsaktive sig at have mest til fælles med svømmere (i svømmehaller) og cykelryttere (både landevej og mountainbike), hvad angår motiver for idrætsdeltagelse. Der er dog enkelte, mindre variationer. Svømmere i svømmehaller sætter af naturlige årsager ikke i lige så høj grad pris på at kunne dyrke aktiviteten udendørs i det fri, mens cykelryttere i noget mindre grad er motiveret af dygtige trænere/instruktører. Men ellers er ligheden i motiver for idræt noget større mellem vandsportsaktive og svømmere og cykelryttere, end mellem vandsportsaktive og eksempelvis vandrere, løbere, fodboldspillere, golfspillere og folk, der styrketræner.

Konklusion og perspektivering

Denne delrapport beskriver eksisterende, tilgængelig litteratur og data om vandsportsaktiviteter som led i en større undersøgelse af DSRF's aktiviteter og ikke mindst projektet STOKED.

Ud fra den eksisterende viden kan man helt overordnet beskrive friluftsliv generelt og en række vandsportsaktiviteter specifikt som en del af en trend, hvor fritidsaktiviteter, sport og motion foregår i og med naturen for en stadigt større del af befolkningen. På den måde mangfoldiggøres både antallet af aktive i naturen og de typer af aktiviteter, som folk kaster sig over.

Med Søren Andkjærs perspektiv (2005) kan friluftaktiviteter betragtes mellem to yderpunkter: mellem det sansende/lærende i den ene ende og det actionprægede/udfordrende i den anden. På denne skala placerer vandsportsaktiviteter som SUP, surfing, rafting, foskajak/-kano og kystlivredning/prone sig hovedsageligt blandt sidstnævnte.

Den eksisterende teori og beskrivelse af udviklingen inden for friluftsliv og moderne former for idræt og bevægelse i naturen placerer aktiviteter som SUP, surfing, rafting, foskajak/-kano og kystlivredning/prone i en kontekst, hvor man bedre kan forstå udfordringerne og potentialerne for aktiviteterne.

For eksempel er vandsportsaktiviteterne i DSRF-regi udtryk for en moderne udvikling i friluftslivet, der i nogle sammenhænge kan sætte dem i et modsætningsforhold til andre naturbrugere. Der kan opstå konflikter omkring adgangen til og brugen af søer, åer og havneanlæg, og der kan ske misforståelser og blive iværksat unødvendige redningsaktioner, når SUP'ere og surfere er aktive langt ude på vandet. Alt sammen er det udtryk for, at nye aktiviteter og nye typer af aktive i stigende grad gør deres indtog på friluftsområdet.

Med koblingen mellem friluftsliv og livsstil/identitet, som beskrevet af Annette Bischoff (2000) og Alan Tomlinson et al. (2005), får man desuden et blik for en intensitet i den enkelte udøvers forhold til sporten, som kunne være interessant at dykke dybere ned i. Hvor udbredt er følelsen blandt aktive af at *være* eksempelvis surfer eller rafter snarere end 'blot' at dyrke sporten? Og hvordan kan eksistensen af subkulturer og graden af personlig identifikation tænkes at spille ind i forhold til rekruttering og fastholdelse inden for sporten?

Eksisterende data kan kun til en vis grad besvare denne type spørgsmål. Denne delrapport analyserer på baggrund af befolkningsundersøgelsen 'Danskernes motions- og sportsvaner 2016' vandsportsaktive børn, unge og voksne baggrund og idrætsvaner. Af hensyn til dataanalyserne dækker vandsportsaktive dog i denne sammenhæng over en bredere palette af aktiviteter, som blandt andet inkluderer sejlads, wind- og kitesurfing, kano/kajak og roing.

Analyserne viser, at lidt flere mænd end kvinder dyrker vandsportsaktiviteter, samt at andelen af vandsportsaktive lader til at være faldet en smule blandt børn (7-15 år) i perioden

2007-2016. Størstedelen af de vandsportsaktive børn er en del af de organiserede fællesskaber i idrætsforeninger, mens det gælder relativt få voksne, især blandt de unge voksne i alderen 16-24 år.

De børn, unge og voksne danskere, der dyrker vandsportsaktiviteter, dyrker ofte en lang række forskellige aktiviteter. Også i forhold til andre idrætsaktive danskere skiller de vandsportsaktive sig ud som særdeles aktive individer med deltagelse i mange forskellige former for sport/motion. Det kan hænge sammen med, at vandsportsaktiviteterne for mange af de aktive til en vis grad er sæsonaktiviteter, som fylder mere i hverdagen på nogle tider af året end andre. Især svømning, styrketræning, skiløb/snowboard og mountainbike dyrker vandsportsaktive ofte ved siden af deres vandsportsaktiviteter, men til gengæld deltager de sjældnere end øvrige idrætsaktive i holdsport som fodbold og håndbold.

Vandsportsaktive unge og voksne danskere er oftere end øvrige aktive motiveret af at kunne dyrke deres aktiviteter, når det passer dem, og være aktive udendørs i fri natur. Især blandt vandsportsaktive kvinder er det desuden udbredt at se vandsport som en god måde at få trænet sin krop.

I forhold til motivationsfaktorer har vandsportsaktive en del til fælles med folk, der svømmer (i svømmehaller) og cykelryttere (både landevej og mountainbike). Disse tre grupper af aktive, hvorimellem der naturligvis er et vist overlap af individer (jf. figur 15), har overordnet nogenlunde samme vægtning af de forskellige motivationsfaktorer.

Det er i sig selv en interessant øvelse i forhold til motiver at koble vandsportsaktive med andre typer af aktive for således at se på potentielle rekrutteringsmuligheder og samarbejdspartnere for forbund som DSRF og andre organiserede udbydere af vandsportsaktiviteter. Af samme grund er det værd at notere sig, at de vandsportsaktive også i høj grad dyrker netop aktiviteter som svømning og cykelsport.

Svømning kan ses som en naturlig forudsætning for vandsportsaktiviteter, og svømmeklubber kunne være et naturligt sted at finde fremtidens vandsportsaktive. Cykelsporten (både landevej og mountainbike) adskiller sig på overfladen noget mere fra vandsport, men deler umiddelbart også en del karaktertræk. Aktiviteterne dyrkes hovedsageligt uorganiseret eller selvorganiseret i mindre grupper. Og mens entusiaster søger større udfordringer i udlandets bjerge og bølger, er der reelt god adgang til egnede arenaer (landeveje og kyststrækninger) i hele landet.

Denne rapport kortlægning af organiserede udbydere af vandsportsaktiviteterne SUP, surfing, rafting, foskajak/-kano og kystlivredning/prone viser, at der findes i alt 99 aktivitetsudbydere rundt om i landet, stort set ligeligt fordelt mellem idrætsforeninger og andre aktører (surfshops, højskoler, efterskoler, vandkulturfestivaler og andre). Størstedelen beskæftiger sig med SUP og surfing og placerer sig især omkring særligt egnede steder til vandsport som Klitmøller og Ringkøbing Fjord samt København og Aarhus.

Opsummerende fungerer denne delrapport som en aktuel statusrapport for vandsportsaktiviteterne SUP, surfing, rafting, foscajak/kano og kystlivredning/prone i Danmark og som afsæt for de følgende delrapporter og vigtig inspiration til fremtidige spørgeskemaer målrettet vandsportsaktive danskere og udbydere af vandsportsaktiviteter i Danmark.

Næste led i Idans undersøgelser af vandsportsaktiviteterne tager udgangspunkt i ny viden tilvejebragt på baggrund af interviews og fokusgrupper samt spørgeskemaer målrettet udbydere af vandsportsaktiviteter og aktive i miljøet. Spørgeskemaundersøgelserne vil udelukkende have fokus på vandsportsaktive inden for aktiviteterne SUP, surfing, rafting, foscajak/-kano og kystlivredning/prone og blandt andet tage afsæt i denne delrapport. Således vil de kommende delrapporter kunne beskrive denne specifikke gruppe i detaljer og eksempelvis se nærmere på, hvordan de vandsportsaktive placerer sig i forhold til Søren Andkjærs (2005) figur og Sport Englands (2015B) typologier.

Delrapporterne på baggrund af spørgeskemaundersøgelserne blandt vandsportsaktive danskere og udbydere af vandsportsaktiviteterne offentliggøres medio 2017. Desuden vil Idan løbende monitorere området og ved udgangen af 2018 have lavet en opdateret kortlægning af organiserede udbydere af vandsportsaktiviteter. Idans kommende delrapporter og afsluttende sammenfatning i en slutrapport ultimo 2018 sætter således over de kommende år en hidtil uset grad af fokus på status og udvikling, udfordringer og potentialer inden for vandsportsaktiviteterne SUP, surfing, rafting, foscajak/-kano og kystlivredning/prone.

Litteratur

Andkjær, S. (2005). *Pædagogiske perspektiver på udviklingen i dansk friluftsliv*. Tilgængelig på: <http://idrottsforum.org/articles/andkjaer/andkjaer050208.pdf>

Andkjær, S. (2004). Friluftsliv i udvikling, *Årsskrift 2004 - Gymnastik og Idrætshøjskolen ved Viborg*, s. 23-31.

Arvidsen, J., K. D. Pedersen & S. Andkjær (2012): *Rum og rammer for aktivt udeliv*. Odense: Institut for Idræt og Biomekanik.

Bischoff, A. & A. Odden (2000). *Friluftsliv et mangfoldigt begreb*. Oslo: Bidrag til Stortingsmelding.

Bischoff, A. (2000). *At skabe sig selv – om friluftsliv som rum for unges identitetsdannelse og kompetenceudvikling*, indlæg ved konferencen 'Dansk friluftsliv i det nye årtusinde, muligheder og problemer i fremtiden'. Tilgængelig på: <https://teora.hit.no/bitstream/handle/2282/685/nyborg2000.pdf?sequence=1>

Bäckström, Å. (2011). Utmanande och ungdomligt i konsumtionssamhället, i Sandell K., J. Arnegård & E. Backman (red.), *Friluftssport og äventyrsidrott*. Lund: Studentlitteratur.

Dansk Surf & Rafting Forbund (2017). *Dansk Surf & Rafting Forbund STATUS 2012 – 2017*. Internt dokument.

Færch, J. (2016). *STOKED – nye bølger ruller i vandsporten*, oplæg på Idan Forum d. 20. september 2016 i Hanstholm.

Pilgaard, M. & S. Rask (2016). *Danskernes motions- og sportsvaner 2016*. Tilgængelig på: <http://www.idan.dk/vidensbank/downloads/danskernes-motions-og-sportsvaner-2016/9a94e44b-4cf5-4fbc-ac89-a696011583d5>

Romild, U., P. Fredman & D. Wolf-Watz (2011). *Socio-economic Determinants, Demands and Constraints to Outdoor Recreation Participation in Sweden*. Tilgængelig på: <https://www.miun.se/siteassets/forskning/center-och-institut/etour/fif-rapport-nr-16.pdf>

Sport England (2015A). *Once a month participation in England (16+) APS10*. Tilgængelig på: <https://www.sportengland.org/research/about-our-research/active-people-survey/>

Sport England (2015B). *Getting Active Outdoors: A study of Demography, Motivation, Participation and Provision in Outdoor Sport and Recreation in England*. Tilgængelig på: <https://www.sportengland.org/media/3275/outdoors-participation-report-v2-lr-spreads.pdf>

Tomlinson, A., N. Ravenscroft, B. Wheaton & P. Gilchrist (2005). *Lifestyle sports and national sport policy: An agenda for research. Report to Sport England*. Tilgængelig på:
http://eprints.brighton.ac.uk/2074/1/lifestyle_sports_and_national_sports_policy.pdf

The Outdoor Project (2016). *Outdoor Recreation Participation Topline Report 2016*. Tilgængelig på: <http://www.outdoorfoundation.org/pdf/ResearchParticipation2016Topline.pdf>

Bilag 1: Liste over udbydere af vandsportsaktiviteter

Udbydere af SUP

Navn	By	Forening eller anden aktør
Bogense Sejlklub	Bogense	Forening
Faaborg Sejlklub / SUP Faaborg*	Faaborg	Forening
Sallingsund Sejlbådsklub	Glyngøre	Forening
Holbæk Surf Klub	Holbæk	Forening
Horsens kite og windsurfing klub	Horsens	Forening
Hvide Sande Surf Klub*	Hvide Sande	Forening
Bellevue SUP & surf*	Klampenborg	Forening
Surfklubben NASA*	Klitmøller	Forening
Kolding Windsurfing Klub*	Kolding	Forening
Copenhagen Watersports*	København	Forening
Sportskollektivet*	København	Forening
Køge Sejlklub	Køge	Forening
Lemvig Sejlklub	Lemvig	Forening
Østfyns Brætsejlerklub*	Nyborg	Forening
Nordjysk Windsurfing Klub*	Nørresundby	Forening
SUP Odense*	Odense	Forening
Idrætsforeningen Adventure Your life*	Resenbro	Forening
Ringkøbing Fjord SUP	Ringkøbing	Forening
Rønne Sejlklub	Rønne	Forening
Skive Windsurfing Klub*	Skive	Forening
Skærbæk Bådeklub*	Skærbæk	Forening
Snekkersten Skotterup Sejlklub*	Snekkersten	Forening
Vedbæk Sejlklub	Vedbæk	Forening
Sejlklubben Neptun	Vejle	Forening
Ærø SUP*	Ærøskøbing	Forening
Ålsgaarde Surf og Sejlklub*	Ålsgaarde	Forening
SUP Aarhus*	Aarhus	Forening
Aarhus Sejlklub	Aarhus	Forening
SUP Club Aarhus	Aarhus	Forening
SUP'R Aarhus*	Aarhus	Forening
Westwind Surf Shop, Bork Havn	Bork	Anden aktør
SUP Fanø*	Fanø	Anden aktør
Bjerget Efterskole*	Frøstrup	Anden aktør
Surffarm Bornholm*	Gudhjem	Anden aktør
SKVULP Festival	Holbæk	Anden aktør
SUP Spot Hornbæk	Hornbæk	Anden aktør
Lynæs Surfcenter	Hundested	Anden aktør

Westwind Surf Shop, Hvide Sande S	Hvide Sande	Anden aktør
Westwind Surf Shop, Hvide Sande N	Hvide Sande	Anden aktør
WATERZ Festival*	Hvide Sande	Anden aktør
Westwind Surf Shop, Klitmøller	Klitmøller	Anden aktør
HF Cold Hawaii*	Klitmøller	Anden aktør
Helgenæs Naturefterskole*	Kongsgårde	Anden aktør
SUPsurf	København	Anden aktør
Raft Team Denmark Ladies*	København	Anden aktør
OURE Sport & Performance	Lundeborg	Anden aktør
Surf 'n Fun*	Middelfart	Anden aktør
Windsport	Nyminddegab	Anden aktør
Egmont Højskolen	Odder	Anden aktør
Surffarm	Ringkøbing	Anden aktør
SUP Parnas*	Sorø	Anden aktør
Idrætshøjskolen Sønderborg*	Sønderborg	Anden aktør
Thy Cablepark - Cold Hawaii Inland*	Thisted	Anden aktør
Venø Efterskole*	Venø	Anden aktør
Aalborg Sportshøjskole*	Aalborg	Anden aktør
VILFREMAD*	Aarhus	Anden aktør
Surfagency*	Aarhus	Anden aktør
North Shore Surf*	Løkken	Anden aktør

Medlemmer af Dansk Surf & Rafting Forbund er markeret med *

Udbydere af surfing

Navn	By	Forening eller anden aktør
Hvide Sande Surf Klub*	Hvide Sande	Forening
Bellevue SUP & surf*	Klampenborg	Forening
Surfklubben NASA*	Klitmøller	Forening
Copenhagen Watersports*	København	Forening
Sportskollektivet*	København	Forening
Lemvig Sejlklub	Lemvig	Forening
Ringkøbing Surfklub	Ringkøbing	Forening
Surfcompagniet Nr. Vorupør*	Vorupør	Forening
Gjøl Sejlklub	Aabybro	Forening
Ålsgaarde Surf og Sejlklub*	Ålsgaarde	Forening
Westwind Surf Shop, Bork Havn	Bork	Anden aktør
Faxehus Efterskole	Faxe Ladeplads	Anden aktør
Bjerget Efterskole*	Frøstrup	Anden aktør
Surffarm Bornholm*	Gudhjem	Anden aktør
Westwind Surf Shop, Hvide Sande S	Hvide Sande	Anden aktør
Westwind Surf Shop, Hvide Sande N	Hvide Sande	Anden aktør

WATERZ Festival*	Hvide Sande	Anden aktør
Westwind Surf Shop, Klitmøller	Klitmøller	Anden aktør
HF Cold Hawaii*	Klitmøller	Anden aktør
North Shore Surf*	Løkken	Anden aktør
Windsport	Nymindegab	Anden aktør
Surffarm	Ringkøbing	Anden aktør
Idrætshøjskolen Sønderborg*	Sønderborg	Anden aktør
Venø Efterskole	Venø	Anden aktør
Aalborg Sportshøjskole*	Aalborg	Anden aktør

Medlemmer af Dansk Surf & Rafting Forbund er markeret med *

Udbydere af rafting

Navn	By	Forening eller anden aktør
Copenhagen Watersports*	København	Forening
Raft Team Denmark Ladies	København	Anden aktør
Venø Efterskole	Venø	Anden aktør
Aalborg Sportshøjskole*	Aalborg	Anden aktør

Medlemmer af Dansk Surf & Rafting Forbund er markeret med *

Udbydere af foskajak/-kano

Navn	By	Forening eller anden aktør
Kajakklubben Pagaj	Holstebro	Forening
Copenhagen Watersports*	København	Forening
Egmont Højskolen	Odder	Anden aktør
Billeshave Efterskole*	Strib	Anden aktør
Idrætshøjskolen Sønderborg*	Sønderborg	Anden aktør

Medlemmer af Dansk Surf & Rafting Forbund er markeret med *

Udbydere af kystlivredning/prone

Navn	By	Forening eller anden aktør
Nordkystens Livredningsklub	Hornbæk	Forening
Hvide Sande Livredderklub	Hvide Sande	Forening
Klampenborg Surf Life Saving Club	Klampenborg	Forening
Cold Hawaii Kystlivredderklub*	Klitmøller	Forening
Københavns Livredderklub*	København	Forening
FREM Odense*	Odense	Forening
Outdoor Syd fyn Festival	Faaborg	Anden aktør

Medlemmer af Dansk Surf & Rafting Forbund er markeret med *

